

ӨЗҮН-ӨЗҮ ТАРБИЯЛОО

I ГЛАВА

КӨЗ АЧЫЛУУ, ТАЗАРУУНУН ЖОЛОО

1. ЖАН ДҮЙНӨНҮ ТАЗАЛОО

1. Адам жанылуу жана кыйналуунун булагы болгон турмуштук кумарлардын туткунунда турат. Мына ушул кумарлардан кутулуунун беш ыкмасы бар.

Бириңчиден, нерселерге туура карап жана себептүү байланыштардын мыйзамын билүү керек. Бардык кыйналуулардын булагы болуп жан дүйнөнү ээлеп жаткан турмуштук кумарлар кызмат кылганын билүү зарыл. Мына ушул турмуштук кумарлар жок кылынганды, кыйналууда жок болот.

Анткени адам нерсе, буюмдарга туура эмес карайт, ал өзүмдүн "меним" бар деп ойлой баштайт жана себептүүлүк мыйзамдарына маани бербейт. Мындай жанылыш түшүнүк кумардын булагы болуп кызмат кылат, ошондуктан адам адашат жана кыйналат.

Экинчиден, өзүндүн каалоолорунду тыюу аркылуу турмуштук кумарларды четтетүү зарыл. Сергек жан менен көздүн, кулактын, мурундуң, тилдин, дененин жана жандын ойлорунун таасири менен пайда болгон каалоолорду тыйып, кумарлардын тамырына балта чабуу керек.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Үчүнчүдөн, нерселерди пайдаланып жатканда, аларды пайдалануу жөнүндө туура ой-пикирге ээ болуу керек. Үстүндөгү кийимди жана тамакты жыргалчылыкка батуу үчүн кийип же жеш керек эмес. Кийим сууктан жана ысыктан коргоо жана башкалардын көзүнөн жыланач дененди жашыруу үчүн кызмат кылат. А тамак-аш Будданын окуусунуун артынан бараткан адамдын денесин кармап турат. Эгерде адам нерселерге мына ушундай туура мамиле кылса, анын жан дүйнөсүндө кумарлар пайда болбойт.

Төртүнчүдөн, бардык нерседе чыдамдуулук керек. Ысыкты да, суукту да, ачкалыкты да, чанкоону да көтөрө билип, кордоо жана ушакка алдыrbай, бийик боло билүү керек. Мына ошондо адамды күйгүзүүчү кумардын оту жанып кетпейт.

Бешинчиден, коркунучтуу азгырыктардан алысыраак жүрүү керек. Ақылдуу адам кутурган итке же чалпоо жылкыга жакында багандай эле, коркунучтуу жерлерге жакында бай, жаман жолдоштордон качуу керек. Ошондо кумардын жалыны очот.

2. Дүйнөдө беш каалоо бар. Алар качан көз көркөм, жагымдуу форманы көргөндө, кулак жагымдуу үндү укканда, мурун жагымдуу жытты жыттаганда, таттуу даамдан шилекей акканда, кол жагымдуу нерсеге тийгендө пайда болот.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Көп адамдар нысаптын мына ушул азгырык-тарына берилип, кийинки балакеттерди ойлобай ырахат-жыргалга батышат. Алар мергендин торуна түшкөн эликтей, ибилистин тутқунуна айланат. Акыйкатта мына ушул беш каалоо тузак. Качан адам аларга түшүп калганда, анын жан дүйнөсүндө кумарлар ойгонуп, ал кыйнала баштайт. Мына ушул каалоолор алыш келген балээге кабылгандан кийин, тузактан бошоо ыкмасын издөө керек.

3. Тузактан бошонуунун көп эле ыкмасы бар. Мисалга, жылаан, крокодил, чымчык, ит, түлкү жана маймылды алалы, б.а. жүрүш-турушу боюнча беш башка жаныбарды алыш, аларды бекем байлап, жиптин аягын бир түйүп коелу.

Бардык алты жаныбар өз инстинктине багынып, өзүнүн үнкүрүн карай жөнөйт: жылаан — өзүнүн ийинине, крокодил — сууга, чымчык — асманга, ит — айылга, түлкү — талаага, а маймыл — токойго. Ар бири өз тарабына тартат да, акырында эң күчтүүсү тартып кетет. Ал озү тараапка баарын тартып жөнөйт.

Дал ошондой эле адам да, көзү көргөндү, кулагы укканды, мурду жыттаганды, тили даамдаганды, териси сезип жана жаны каалаганды женип кетет. Алардын ичинен эң күчтүүсү женет, адам мына ошол каалоого багынат.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Эгерде мына ушул жаныбарлардын ар бириң бекем жерге кагылган казыкка жип менен байлан салса, алгач алардын баары үйүнө кетүү үчүн жулкунушат. Бирок убакыттын өтүүсү менен күчтөн тайып, казыктын алдына жатып калышат.

Дал ушул учурдагыдай эле, эгерде адам өз жан дүйнөсүнө ээлик кылууга үйрөнсө жана аны көзөмөлгө ала алса, анда калган беш каалоо аны азгырып кете албайт. Эгерде жан көзөмөлдө болсо, анда адам келечекте да, азыркы учурда да бактылуу болот.

4. Адамдар каалоонун отунда күйүп, атак-данктын артынан чуркап жүрөт. Алар тамекиге окшоп, чегилет, күйөт жана жок болот.

Эгерде Будданын окуусун унуп, сый жана данктын артынан чуркаса, денени өлүм күтөт, жан болсо уяttан азап чегет.

Атак-данк, урмат-сый, байлык жана сулуулуктун артынан түшкөн адам, бал сүртүлгөн курч кылычты жалаган жаш балага окшош. Ал таттуу балды жалап жатып, тилин кесип алыши мүмкүн.

Өз каалоолоруна берилип жана канаттанбаган адам колунда жалындаган факели менен шамалга карши бараткан адамга окшош. Ал өзүнүн колун, денесин күйгүзүп алат.

Көксөө, жек көрүү, акылсыздык менен уулан-

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

ган жанга ишенүүгө болбойт. Жанга эрк берүү керек эмес. Өз жан дүйнөндү кармап жана каалоолорго баш ийбөөгө аракет кылуу керек.

5. Көз ачылуу, тазарууга умтуулган адам жолуна каалоонун отунан качууга тийиш, аркасына чөп көтөрүп бараткан адам өрттөн качкандай, көз ачылууга умтуулган адам, каалоо отунан өзүн сөзсүз алыста кармоосу керек.

Сулуу, көркөм түстү көрүп жан ага туткун болуп калат деп коркуп, козүн оюп алууну каалаган адам келесоо. Бул жерде башкысы жан. Жанды түздөө керек, ошондо көз азгырыгы жоголот, жанга баш ийип. Будданын окуусун тутуу оор. Бирок көз ачылууга умтуулбаган жансыз жашоо, андан бетер оор. Аңсыз адам, бул дүйнөдө төрөлүп, ооруп, картайып жана олүп, түгөнгүс кыйноодон чыкпайт.

Будданын окуусун кармаган адам оор баткакта оор жүк көтөрүп бараткан уйдан үлгү алуусу керек. Уй токтоп калбай, алга басат. Ал баткактан өткөндө гана токтоп дем алат. Каалоонун чалчыгы андан да терен, бирок туура, түз жан менен көз ачылуунун жолунда жүрсөң, чалчыктан өткөндөн кийин кыйналуу жоголот да жецилденүүнү сезе баштайсың.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

6. Көз ачылуу, тазаруунун жолунда бараткан адам өзүнүн кекирейген өзүмчүлдүк менменсинүүсүнөн баш тартып, Будданын окуусунун жарыгын алуусу керек. Эч кандай асыл таш, байлык бул жакшы касиетке тең келе албайт.

Денендин чың болушу үчүн, үйдөгү иштер он болуп жана элдер тынчтык менен бейпилдикте жашашы үчүн, эң оболу өзүндүн жан дүйнөндү машыктырып жана көзөмөлгө алышың керек.

Кымбат баалуу таштар жерден жаралат, жакшы касиеттер жакшылыктан, а акыл болсо бейпил жана таза жандан төрөлөт. Жаңылууга толгон, чеги байкалбаган жашоонун талаасынан аман-эсен өтүү үчүн, өз жолунду акылдын жарыгы менен жарытып жана өзүндү жакшы касиеттер менен коргоо керек.

Будда үч – көксөө, жек көрүү жана акылсыздык уусунаң арылууну окутат. Бул туура окуу. Ким бул эрежени кармаса, ал жакшы жашайт жана бактылуу болот.

7. Адамдын жаны көбүнчө ойлорго багынып кетет. Ал көксөө жөнүндө гана ойлосо, дароо өзүндө көксөө пайда болот. Ал жек көрүү жөнүндө ойлосо, дароо өзүндө жек көрүү пайда болот. Ал оч алуу жонүндө ойлосо, дароо оч алуу сезими пайда болот.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Күзүндө, качан талаада түшүмдү жыйноочу убакыт жакынdagанда малчы кайтарган уйларын малканага алыш барып камайт. Ал муну уйлар буудайды тепсеп, дыйкандардын ачуусуна тийип, токмок жебеси үчүн жасайт. Дал ошондой эле адам да жаман иштерден улам чыккан кырсыкты көрүп, өз жан дүйнөсүн кулпу менен бекитип, жаман ойлорду жок кылууга киришүүсү керек. Көксөө, жек көрүү жана өч алуу сезимдерин жок кылып, ал мындан ары жаны көксөбөөсүн, жек көрбөөсүн, өч алуу жөнүндө ойлобоосун камсыз кылууга аракет кылуусу керек. Жазында качан талаага көк чыкканда малчы уйларын кайрадан талаага айдал чыгат. Бирок ал дайыма аларды кайтарып, козүн албай карап турат.

Дал ошондой эле адам да дайыма өз жан дүйнөсүнүн ойлоруна көз салып, аны өз көзөмөлүндө кармоосу керек.

8. Бир жолу Азирети Каусамби шаарында болуп калат. Шаарда Ага каршы жаман ниетин катып жүргөн адам бар эле. Ал начар адамдарды сатып алыш, Азирети жөнүндө шаарга жаман ушак таратат. Качан Азиретинин окуучулары шаарга кайыр сурап чыкканда, алар эч нерсе ала албай, а кайрадан оздөрүнүн адресине жаман сөздөрдү угуп кайтышат.

Ошондо Ананда Азиретиге: "Жакшысы бул шаарда калбайлы. Мындан түзүк шаарга баралы" — дейт. Буга Азирети: "Ананда, бизди башка шаарда да

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

ушундай күтүп алсачы?" — деп жооп берет. "Анда дагы башка шаарга барабыз," — дейт Ананда.

"Жок, Ананда, бизди кайсы шаарда болбосун ушундай тосуулары мүмкүн. Биз ошондо шаардан-шаарга өтүп, токтобой жүрө беребиз. Качан бизди кордоп жатканда, кордоп бүтмөйүнчө чыдоо керек. Мына ошондон кийин, башка шаарга баруу керек. Тыңша, Ананда. Буддага төмөнкү сегиз түшүнүк жат, пайда жана чыгаша, ушак жана абийир, мактоо жана кордоо, кыйналуу жана кубаныч. Мунун баары узабай өтүп кетет."

2. ЖАКШЫ ИШТЕР

1. Көз ачылуу, тазарууга умтулган адам дайыма өз денесинин, тилинин, жанынын таза иштерди кылуусуна кам көрүүгө тийиш. Өз денесинин таза иштерди кылуусуна кам көрүү — бул демек тирүү жаныбарларды өлтүрбөө, уурулук кылбоо жана ойнош күтпөө. Өз тилинин таза иштерди кылуусуна кам көрүү — демек калп айтпоо, жаман сүйлөбөө, эки жүздөнбөө жана ашыкча тантырап сүйлөбөө. Өз жаныңдын таза иштерди кылуусуна кам көрүү — демек көксөбөө, каарланып-ачууланбоо жана нерселерге туура эмес карабоо.

Эгерде жан күнүрттөнүп калса, иш-аракеттер ыплас болот жана кыйналуудан качуу мүмкүн болбой калат. Ошондуктан жан дүйнөндөн качуу мүмкүн

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

болбой калат. Ошондуктан жан дүйнөндү тазалоо жана өзүндүн иш-аракетинде сабырлуу болуу маанилүү.

2. Илгерки-илгерки убакта бир жесир жашаптыр. Ал боорукер, жумшак жана жупуну аял эл арасында жакшы сөзгө ээ эле. Анын кызматкери да акылман жана мээнеткеч аял эле.

Бир жолу кызматкер: "Менин кожоюnum баарынын сүйүсүнө татып келет, бирок чынында эле ал ушундай жакшы кишиби? Мүмкүн курчаган чойрөгө жараша ошондой болуп калгандыр. Кана мен аны сынап көрөйүн" — деп ойлонот.

Эртеси эртең менен кызматкер кеч туруп, түшкү тамакка гана чыгат. Кожоюн ачуулана "Эмне үчүн сен бүгүн ушунча кеч турдуң?" — деп сурайт.

"Менин бир-эки жолу кеч турганым ачуулануунун кереги жок" — деп жооп берген кызматкер кожоюндуn ачуусун ого бетер келтирет.

Кийинки таңда ал дагы кеч турат. Ачууланган кожоюн таяк менен кызматкерди чаап жиберет. Бул жөнүндө адамдар угуп, кожоюн адамдардын сүйүү жана урматтоосуна арзыбай калат.

3. Бардык адамдар ушул кожоюнга окшош. Эгерде чөйрө жакшы болсо, адам боорукер, жупуну жана момун боло алат. Бирок курчаган чөйрө өзгөрсө, ал мурдагыдай

бойдон кала алабы?

Качан адам өзү жөнүндө жагымсыз сөздөрдү угуп, курчаган адамдар каршы болуп турганда, качан ал каалагандай кийине, тамактана албай же түзүгүрөөк турак жайга ээ боло албай калганда, ал мурдагыдай момун болуп жана жакшы иштерин уланта алабы?

Качан курчаган чөйрө адамга ынгайлуу шарт түзүп турганда, адам бейпилдигин сактап жана жакшы иштерди жасаса, бул анын жакшы адам экенин билдирибейт. Будданын окуусуна кубанып, өзүн дene жана жан боюнча онүктүрүүгө жетишкен адам гана жакшы адам болот. Ал дайыма өзүнүн бейпилдигин, момундугун сактап, жупуну бойдон кала алат.

4. Бардык сөздөрдү карама-каршы маанисине карап, беш категорияга бөлсө болот: орунсуз жана орундуу сөз, чындыкка жооп берүүчү жана жооп бербөөчү сөз, жумшак жана орой сөз, пайдалуу жана зияндую сөз, сүйүү менен айтылган жана жек көрүү менен айтылган сөз.

Мына ушул сөздөрдүн кайсы бири менен сизге кайрылбасын, жан дүйнөдөгү төң салмактуулукту сактап, орой сөз айтпай, адамдарга түшүнө мамиле жасап жана ачууланбай, кектебей, мээримдүү болуу керек.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Мисалы бизде адам бар дейли, кетмен, күрөгү менен жерди оюп, жерди жок кылам деген максатта чыккан топуракты айланасына ыргытып жаткан. Бирок ал канча аракет кылбасын, далбас урбасын жер жок болбойт. Дал ошондой эле бардык сөздөрдү жок кылуу да мүмкүн эмес.

Ошондуктан сизге кандай сөз менен кайрылбасын, өзүндү-өзүн тарбиялап, онүктүрүп жана мээримдүүлүк менен мамиле кылышп, дайыма жан дүйнөдөгү тен салмактуулукту сактоо керек, асманды канча боеп салайын десе да эчтеке чыкпагандай, канча аракет кылба кургак чөптөн жасалган факел менен чоң дарыяны кургату мүмкүн эмес болгондой эле сөздөр эч кандай таасир этпей калыш үчүн, жакшы ийленген терини канча көтөрбө, баары бир шуудурата албагандай эле кеп.

Адам жан дүйнөсү жердей кенен, асмандай чексиз, чоң дарыядай терен жана жакшы ийленген теридей жумшак болуусуна умтулууга тийиш.

Душмандын колуна түшүп, аеосуз кыйноого алынсан да рухту чөгөрүп, ындынды өчүрбөө керек. Эгерде рухунду чөктүрсөн, анда сени Будданын окуусун бек кармап жүрөт деп айтууга болбойт. Кандай учур болбосун жан дүйнөдөгү тен салмактуулукту сактап, жек көрүү жана ачуу менен

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

сөз айтуудан сактанып, адамга боорукерлик жана түшүнүү менен мамиле кылуу керек.

5. Бир адам кечинде түнөп, күндүз күйгөн кумурсканын уясын көрөт. Ал бул жөнүндө акылманга айтат. Ал ага "кылыш алыш кумурсканын уясын терең чукулоого" буйрук берет. Адам анын айтканын жасайт.

Ал кумурсканын уясынан кулпуну, андан кийин көбүктүү, анан айрыны, анан сандык, таш бака, бычак жана бир кесим этти, акырында ажыдаарды казып алат.

Качан киши акылманга казып алганынын баарын айтканда акылман: ажыдаардан башкасын ыргытып жибер, бирок ажыдаарга тийишпе деп кенеш берет.

Бул икаядагы "кумурсканын уясы" адамдын денесин билдириет. "Кечиндеси түтөйт" — демек адам кечинде отуруп, күндүз эмне кылганын эстеп сүйүнот же күйүнот. "Күндүз күйөт" — бул демек адам кечинде эмнени ойлосо, күндүз ошону иш жүзүнө жана сөз жүзүнө ишке ашырууда.

Бул икаядагы "адам" — Будданын окуусун туткан киши. "Акылман" — бул Будда. "Кылыш" таза акылды түшүндүрөт. "Терең казуу" — демек өзүндү тарбиялоо, өнүктүрүүнүн үстүндө күчүркөнө иштөө.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

"Кулпу" — карангы түркөйлүктүү билдирет. "Көбүк" — ачуу жана азап, "айры" — арасаттык жана кооптонуу, "сандык" — көксөө, жек көрүү, жалкоолук, тынчсыздануу, арман кылуу жана эки анжылык. "Таш бака" — дene жана жан. "Бычак" — беш каалоо. "Кесим эт" — жыргалга батууну каалоо. Мунун баары адамдын денесин ууландырат, ошондуктан алардан бошонуу керек.

Кумурсканын уясынан эң акыры чыккан "ажыдаар" — бул турмуштук кумарлардан бошонгон жан. Эгерде астындағы жерди казсан ақыр аягында ажыдаарды казып чыгасын.

"Ажыдаарды калтырып, ага жолтоолук кылбоо" — демек турмуштук кумарлардан бошонгон жанды тынч коюу жана анын баштаган ишин бүтүрүүсүнө мүмкүндүк берүү.

6. Азиретинин окуучусу Пиндола, көзү ачылып, тунууга жетишкен соң өзүнүн туулган шаары Каусамбиге, шаардын жашоочулары жакшы мамиле жасагандыгы үчүн алкыш айтууга кайрылат. Ал Будданын үрөнүн себүүгө жерди даярдап коюууну чечет. Шаардын чоң эмес паркынын четиндеги пальма аллеясы бар эле. Аллеяга мелмилдеп агып жаткан Ганга тараптан жагымдуу, салкын шамал тынымсыз согуп туруучу.

Бир жолу ысыкта күндүн күйкалаган нурунан жашынып, Пиндола пальманын көлөкөсүнө отуруп

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

сүкүткө берилип кетет. Дал ошол күнүү Удаяна падыша ханышалары менен паркка көңүл ачууга келет. Шандуу музыкадан жана салтанаттан чарчай түшкөн падыша дарактардын көлөкөсүндө үргүлөп кетет.

Падыша уктап жатканда ханышалар паркты айланып жүрүп, сүкүткө чөгүп отурган Пиндоланы көрүшөт. Пиндола аялдарга катуу таасир этип, алар Будданын окуусуна кызыгып, окуу жөнүндө айтып берүүнү өтүнүшөт.

Ойгонгон падыша жалгыз калганын көрөт. Ал ханышаларды издеپ чыгып, пальмалардын көлөкөсүндө ханышалар курчаган ыйык кечилди көрөт. Сезим жыргалы менен бузулган падышанын жаны кызганычка толуп, ал өзүн унтууп ыйык кечилге каарлана: "Менин ханышаларымды азгыруудан уялбадыңбы?" — деп зиркилдейт. Пиндола көзүн жумуп, унчукпай калат. Ал жооп кылып бир да сөз сүйлөбөй коет.

Мындай кенебестиктен жинденип кеткен падыша кылышын кынынан сууруп алып, Пиндоланын бетине такайт, бирок монах таштай киймылсыз, үнсүз отура берет.

Жаалы кайнаган падыша, жакында турган кызыл кумурскалардын уясын козгоп, монахтын үстүнө кумурскаларды жайылтып жиберет. Бирок Пиндола баштагысынан жазбай, бир калыпта отура берет.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Мына ушул жерде падыша уялып кетип, ыйык акылмандан кечирим сурайт. Мына ошондон тартып Будданын окуусу хансарайга тарап, андан кийин бүткүл өлкөгө жайылып кетет.

7. Бир нече күндөн кийин Удаяна падыша көкүрөгүн өйүп жүргөн суроолорун берүү үчүн токайдогу Пиндолага келет.

"Йыйк окутуучу, айтчы мага, эмне үчүн Будданын окуучулары жаш болуп туруп, азгырууларга берилбейт жана таза бойdon калат".

Пиндола:"Падышам, Будда бизге аялдарга кандай мамиле кылуу керекти окуткан. Улгайган аялдарды энем деп эсептөө керек. Орто жаштагы аялдарды кичи карындашым деп, а жаш аялдарды кызым деп эсептөө керек. Будданын мына ушул окутуусунан улам, Анын окуучулары жаш болуп туруп азгырыктарга баш ийбейт жана таза бойdon калышат", — деп жооп берет.

"Бирок адамдар энесинин жашындагы аялга да, кичи карындашынын жашындагы аялга да жана кызынын жашындагы аялга да азгырылат эмеспи. Айтчы мага, ыйык окутуучу, Будданын окуучулары кантип өз каалоолорун басып, жене алат?".

Падышам, Азирети бизди адамдын денесин ыпластыкка бөлөгөн кан, ирин, тер, май жана башкаларды көрүүгө окуткан. Мына ушуларды

адамдар да көрүп, биз жаштар, өз жан дилибизди таза бойдон сактайбыз.

"Ыйык окутуучу, рухий жана дene сыноолорунан откөн жана акылга ээ болгон окуучуларга, бул аткарууга оной эледир. Бирок Будданын тажрыйбасыз окуучуларына бул кыйындыр. Жаман нерсеге карайын деп жатып, алар өздөрү байкабай таза менен гана алек болуп калат. Ырайы суук, көрксүздү кароого аракеттенип жатып, алар өздөрү байкабай сулуулук менен алек болуп кетиши мүмкүн. Будданын окуучулары сулуу жана таза иштерди қылууну улантуусу үчүн, дагы башка жашыруун сырлар барбы?"

"Падышам, Буддан бизди беш сезимдин терезелерин бекем кайтарууну окуткан. Качан көз түс жана форманы көргөндө, кулак үндү укканда, мурун жагымдуу жыт жыттаганда, тил таттууну татканда, дene жагымдуу сезимди сезгенде Будда жагымдуу нерселерге азгырылбоону, ошондой эле ушул сезимдер жагымсыздыкты кабыл алганда жийиркенбөөгө окутат. Беш сезимдин терезелерин катуу кайтаруу керек. Будданын мына ушул насаатынын жардамы менен жаш окуучулар да өз жан дилин таза бойдон сактай алат".

"Касиеттүү окутуучу, Будданын насааттary туура. Мен муну өз тажрыйбамда билем. Эгерде беш сезимдин терезесин кайтарбаса, адам дароо эле пас каалоолордун туткунуна түшүп калат. Биздин иш-

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

аракетибиз таза болуш үчүн беш сезимдин терезесин катуу кайтарууга алуу керек.

8. Качан адам жан дүйнөсүндөгү ойду турмушка ашырууга аракет кылганда, сөзсүз ага карама-карши аракет пайда болот. Эгерде аны тилдесе, ал да тилдөө менен жооп берет. Адам ар качан мына ушул карама-карши аракетти totkotuuغا тырышуусу зарыл. Бул шамалга карши түкүргөнгө тете. Бул душманга эмес, өзүнө зыян апкелет. Бул чанды шамалга карши шыпырганга эле окшош. Мындан айланан таза болбойт, кайрадан өзүн чан болосун. Жооп берүүгө багытталган аракет сөзсүз кырсык апкелет.

9. Адам ачкөздүктөн арылып, жоомарт болгону эң жакшы. Эгерде андан тышкary, ал көз ачылуу, тазарууга умтулуп, Будданын окуусун урматтаса, андан да жакшы болот.

Адам өзүнүн гана өзүмчүлдүк кызыкчылыгына кам көрбөй, башкаларга ар тараптан жардам берүүгө аракеттенүүсү керек. Эгерде бирөөгө жардам берсен, сенден башкалар үлгү алат. Мына ошентип бакыт жарагат.

Бир факелден миндеген адамдар факелдерин тутантып алса, ал факелдин жалыны азайбайт. Бакыт да ошондой. Аны башкаларга канча бербе, баары бир азайбайт.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Көз ачылуу, тазаруунун жолунда бараткан адам, ар бир кадамын өтө аярлык менен коюусу керек. Максат кандай бийик болбосун, ага бир кадамдан жетесин. Жол, биздин күндөлүк турмуш аркылуу созулуп жатканын унутпoo зарыл.

10. Көз ачылуу, тазаруунун жолуна чыккан адамдын алдында аткарууга кыйын болгон 20 нерсе бар:

1. Кембагалга март болуу кыйын.
2. Текебердин көз ачылуу, тазаруунун жолуна түшүүсү кыйын.
3. Өзүн-өзү курмандыкка чалуу аркылуу көз ачылуу, тазарууга жетүү кыйын.
4. Будда бул дүйнөдө турганда, төрөлүү кыйын.
5. Будданын окуусун тыншоо кыйын.
6. Өзгөргүс инстинктерден жан дилди арылтып, тазалоо кыйын.
7. Сулуу жана жагымдууну каалабай коюу кыйын.
8. Бийликтө турганда, өз каалоосун канаттандыруу үчүн бийлигин пайдаланбай коюу кыйын.
9. Кордоп жатканда ачууланбай коюу кыйын.
10. Эмне болуп кетпесин тынч, бейпил абалды сактоо кыйын.
11. Терен жана кенири изилдөө кыйын.
12. Үйрөнчүктү мыскылдап күлүүдөн кармануу кыйын.
13. Өз ар-намысынды женүү кыйын.
14. Жакшы досту табуу кыйын.
15. Будданын окуусун кароо жана көз ачылуу, тазарууга жетишүү кыйын.
16. Тышкы шарттын жана кырдаалдын таасиринен эркин болуу кыйын.
17. Башкалардын жөндөмүн байкап, окутуу кыйын.
18. Ар дайым жан дүйнөнүн бейпилдигин сактоо

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

кыйын. 19. Туура жана туура эмес жөнүндө талашпай коюу кыйын. 20. Туура ыкмага үйрөнүү кыйын.

11. Жаман жана жакшы адам өз табияттары менен айырмаланат. Начар адам күнөөнү түшүнбөйт жана күнөө кылганды токтотпойт. Күнөө жөнүндө ага айтса жактырбайт. Жакшы адам жакшылык жана жамандык жөнүндө түшүнүккө ээ. Качан ал бул жамандык экенин билгенде дароо андай иш жасоону токтотот жана ал иш жамандык экенин көрсөткөн адамга ыраазылык билдирип, ырахмат айтат.

Мына ушинтип, жакшы адам жамандан айырмаланат.

Кичи пейилдик кылган адамды барктаап, ырахатын айтпаган киши – акылсыз адам. Акылдуу адам болсо ар дайым ырахмат айтууга даяр. Ал ар дайым өзүнө гана кичи пейилдик кылган адамга эмес, башкаларга кам көрө мамиле кылганга да ыраазычылык билдирип, ырахмат айтууга даяр.

3. БАЙЫРКЫ ИКАЯЛАРДАГЫ БУДДАНЫН ОКУУСУ

1. Байыркы-байыркы убакта карыяларын жок кылуучу мамлекет болгон экен. Бул мамлекетте ким болбосун улгайып калганда алыску тоолорго алып

барып таштачу. Бирок бир министр өзүнүн атасын таштай албай жер астына чоң аң казып, ошол жерге атасына орун жасап, жашырып калат.

Бир жолу асмандан кудай түшүп, падышага татаал суроо берет: "Мына сенин алдында эки жылан. Алардын кимиси эркек, кимиси ургаачы? Эгерде таппасаң мамлекетинди жер жүзүнөн жок кылам" – дейт. Падыша жылаандын эркегин ургаачысынан ажыраттууну билбейт эле. Сарайдагылардын да эч бири билбейт экен, мамлекетке жарыя кылып, ким табышмактын жандырмагын тапса, мол сыйлык берээрин жарлыгы менен бекитет.

Министр кудайдын падышага берген табышмагын атасына айтат. "Бул табышмак жөнөкөй эле. Эки жыланды тен жумшак төшөккө жаткыруу керек. Төшөктө тынымсыз ийрелендеген жылан – бул эркеги, ал эми кыймылсыз жатканы – ургаачысы" – деп атасы айтып берет.

Министр жыландарды кантип ажыратууну падышага айтып берет. Табышмак мына ошентип жандырылат. Кудай мындан да татаал табышмактарды бере баштайт. Падыша жана хансарайдагылар аларды таба албайт. Бирок министр ақылман атасынын жардамы менен баарын таба берет.

Мына ал суроолор жана ага жооптор:

"Уктап жатканда эс алыш, ал эми эс алыш жатканда уктап жатат деп ким жөнүндө айтышат".

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

"Бул көз ачылуу, тазаруунун жолунда бараткан адамга айтылган сөз. Бул жол жөнүндө кабарсыз адамды, ал эс алыш жатат дейт. Ал эми бул жолду билип, эс алыш жатканды, ал уктап жатат дешет". "Чоң пилдин салмагын кантип аныктоо керек?". "Пилди кемеге салып, кеме сууга чөккөн жерине чейин белги коюу керек. Андан кийин пилди кемеден чыгарып, дал ошол кеменин белгиленген жери сууга чөккөнгө чейин таш салуу керек. Андан кийин кемеге салынган таштардын баарын таразага тартып чыгуу керек."

"Бир чыны суу чоң дениздин суусунан көп деген эмнени билдирет?" "Эгер аруу, таза дил менен сууну алыш, аны картан ата-энене же оору адамга берсен, бул жакшылык кылымдарда унутулбайт. Чоң денизде суу канчалык көп болбосун, анын түгөнүшү мүмкүн, а жакшылык түгөнбөйт. Ошондуктан бир чыны суу, дениздин суусунан көп" – деп айтышат.

Ошондо кудай сөөгү жана териси эле калган арык адамды алдына чакыртат. Кудайга арык киши собол салат:

"Дүйнөдө менден да отүп ач калгандар барбы?"
"Бар. Эгерде адамдын жүрөгү мээримсиз жана дили жарды болсо, ал үч асылдыкка ишенбейт, а атап айтканда, Буддага, Дхармага жана Сангхага, өзүнүн окутуучуларын жана ата-энесин урматтабайт, анын дили эле ач эмес, тиги дүйнөдө да ага ачкүсөн болуу

буйрулат б.а. руху менен ач болуп, узак убакыт бою адам көрбөгөн азаптарды тартат."

"Мына сага сандал дарагынын төрт бурчтук тактайы. Анын кай жагы тамырга жакын?" "Эгерде бул тактайды сууга салса, башка жагына караганда бир жагы сууга көбүрөөк чөгөт. Мына ошол жагы тамырга жакын."

"Мына сенин алдында опокшош эки жылкы. Алардын бирөөсү энеси, бирөөсү кулуну. Кантин аларды ажыратып билсе болот?" "Аларга чөп берүү керек. Энеси сөзсүз баласына чөп түртүп коёт. Ошентип аларды дароо эле айрып билсе болот."

Мына ушундай суроолоруна жоопту угуп кудай кубанычка батат. Падыша да кубанат. Качан падышага министрдин ақылман атасы суроолорго жооп бергени белгилүү болгондо ал мындан кийин карыяларды алыс алып барып таштабоого, аларды урматтоого буйрук чыгарат.

2. Индиядагы Видеха мамлекетинин ханышасы түшүндө алты мүйүздүү ак пилди көрөт. Ал мына ошол пилдин мүйүздөрүн алууну каалап, падышадан ошолорду белек кылуусун суранат. Өзүнүн ханышасын өзгөчө сүйгөн падыша, бул өтүнүчтүү четке кага албайт. Ал алты мүйүздүү ак пилдин кайда экенин ким билсе, аны марттык менен сыйга бөлөөрүн бүткүл мамлекетке жарыя кылат.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Бул ак пил алысцы Гималайда жашайт эле. Ал Будда болууга даярданып жүргөн эле. Бир жолу ал мергенчини куткарат. Уудан кайтакан мергенчи падышанын жарлыгын угат. Ал алты мүйүздүү ак пилди ким билсе, ал марттык менен сыйланарын билип, пил анын өмүрүн сактаганын унутуп, пилди өлтүрүп мүйүздөрүн алууга тоого жөнөйт. Ал пилдин Будда болгусу келип жүргөнүн билгендиктен пилди алдоо үчүн колуна таяк алып, кечилдин кийимин кийип алат. Тоодон ал пилди таап, ал эч нерседен шекшинбей дем алып жаткан жерде ууланган жебе менен атат.

Өлөсө жараланган пил, ажалы жеткенин сезет. Бирок ал өзүн атып кеткен мергенге ачууланбай, аны турмуштук кумардын туткуну деп аяп, ачууланган пил жолдоштору мергенди тепселеп салбасын үчүн бутунун астына калкалап калат. Пил мергенден, сурайт, эмне үчүн ага кол салганын. Качан ал мергенге мүйүздөрү керек экенин билгенде, мүйүздөрүн чоң даракка уруп сындырып, мергенге берет.

Мына ушуну менен менин сыноолорум бүттү. Эми мен Будданын дүйнөсүндө төрөлөм. Качан мен Будда болгондо биринчиден сенин жүрөгүндөгү үч ууланган жебени көксоөнү, ачууну жана акылсыздыкты жулуп алам", — деп ант берет ак пил.

3. Гималай тоосунун этегиндеги бамбук токойлорунда башка чымчыктар, айбанаттар менен кошо бир totу күш жашаптыр. Бир жолу катуу шамал болот. Бамбуктардын бири-бири менен катуу кагылушуусунан жалын чыгат. Шамал үйлөгөн от бүт бададдарды каптап, чоң эмес өрткө айланы баштайт. Өрттүн ар жагында калган айбанат, күштар улуп, коркуп чыркырашат. Көп убакыттан бери уя болуп кызмат кылып келген бамбуктарга ыраазылыгын билдириүү үчүн жана айбанат, күштарды өрттөн сактап калуу үчүн totу күш жакын арадагы колмөгө учуп барып, канаттарын суулап өртөнүп жаткан токойдун үстүнө суулуу канатып силкип, суу тамчылатат. Бамбук токойуна ыраазылыктан жана башка күш, айбанаттарга боор ооругандыктан totу күш чарчаганына карабай ишин уланта берет.

Тоту күштүн боорукердиги жана жанын аябагандыгы асманда турган Кудайды таңкалтырат. Ал асмандан түшүп келип, totу күштан: "Мен сенин жалбыртtagан өрттү өчүрүүнү каалаганынды түшүнөм, бирок сен кантип суунун тамчылары менен жалбыртtagан өрттү өчүрөсүн?" — деп сурайт.

Тоту күш: "Мен муну боорукерлик жана ыраазылык билдириүү сезимим менен жасап жатам. Ошондуктан мен үчүн мүмкүн болбогон нерсе жок. Мен очуро берем. Мен өлсөм да, от менен күрөшө берем" — деп жооп берет.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Мындай жоопко ыраазы болгон кудай, тоту күшкүш жардам бере баштайт, алар биргелешип өрттү очүрөт.

4. Гималайда эки баштуу чымчык болуптур. Бир жолу бир башы экинчи баштын даамдуу мөмөжемишистерди жеп жатканын көрүп, ичи тарып уулуу жемишти жеп алууну чечет. Аны жегендөн кийин, эки баш тен өлүп калат.

5. Бир жылаандын куйругу, башы менен талашка түшөт. "Баш, сен дайыма алдыдасын. Бул адилеттик эмес. Кел мен да алдыга турайын" — дейт куйрук.

Баш: "Мен дайыма алдыдамын, ушундай жасалганбыз. Сени алдыга коё бере албаймын", — деп жооп берет куйрукка.

Алар көпкө чейин талашат, бирок канча талашпасын, баш баары бир алдыда жүрө берет. Ачууланган куйрук даракка чырмалып, башты алдыга жүргүзбөй коет. Эч нерсеге түшүнбөй баш туруп калганда, куйрук дарактан байланганын чыгарып, алга сойлоп кетет. Узабай ал күйүп жаткан чункурга түшүп, ошол жерде мерт болот.

Ар бир нерсенин өз орду бар, ага өзгөчө милдет коюлган. Эгерде өз ордуна нааразы болгон нерсе, өз ролун аткарбай койсо, анда баары мерт болот.

6. Ачуусу чукул бир киши болуптур. Бир жолу анын үйүнүн алдында эки киши сүйлөшүп калат. "Бул үйдүн кожоюну ото жакшы киши.

Анын бир гана кемчилиги, ал ото тез ачууланат".

Бул жөнүндө угуп, ачуулана үйүнөн чуркап чыккан киши, берки экоонү сабап, канга боеп таштайт.

Акылдуу адам кемчилиги жөнүндө айтканда, өзүнүн кемчилигин жоюуга аракеттенет. Ал эми келесоо болсо, кемчилиги жөнүндө айтканда кемчилигин түзөбөстөн кайрадан чоң каталык кетирет.

7. Бир бай, бирок акмак киши болуптур. Бир жолу ал бийик, үч канаттуу кооз мунаралуу үй көрөт да, өзүнө да дал ошондой үй курууну чечет.

Ал устаны чакырып, дал ошондой мунаралуу үй курууга буйрук берет. Ишке киришкен уста биринчи пайдубалын куруп, экинчи кабатын тургузуп, үчүнчү кабатына киришкенде чыдамсыз кожоюн минтет:

"Мага пайдубал да, биринчи, экинчи кабат да керек эмес. Мага үчүнчү кабаттагы бийик мунара керек. Тезирээк мага мунараны кур".

Акылсыз киши эмгекти билбейт. Ал жакшы натыйжаны гана талап кылат. Бирок пайдубалсыз үчүнчү кабат болбогондой эле, эмгексиз жакшы натыйжа болбойт.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

8. Бир адам бал кайнатып жатканда ага жакын досу келет. Ал досун бал менен сыйламак болуп, казанын оттон албастан желпигич менен желппип балды суута баштайт. Дал ошондой эле турмуштук кумаарлардын отун өчүрбөстөн туруп, салкын көз ачылуу, тазарууга жетүү мүмкүн эмас.

9. Эки шайтан бир сандыкты, бир аса-муса таякты жана бир жуп чарыкты өз ара болө албай талашка түшөт. Бир күн кечке талашып, кимиси эмне алаарын чече алышпайт.

Аларды көрүп, бир адам сурайт:

"Силер эмнени талашып жатасыңар? Силер бөлө албаган нерселерде кандай жакшы касиет бар?" — деп.

Шайтандар: "Мынабу сандыктан тамак, кийим, кымбат баалуу таштарды, эмнени кааласаң ошону алууга болот. Бул таяк менен кандай душман болбосун жөнүүгө болот. А эгерде мынабу чарыкты кийсөң, абада эркин учууга болот" — деп жооп берет.

Анда киши: "Бул жерде силер талаша турган нерсе деле жок экен. Менден бир аз алыс туруп тургула. Мен силерге тенме-тен болуп берем", — дейт.

Өзүнөн шайтандарды узатып, киши сандыкты, таякты колуна алып, чарыкты бутуна кийип, абага учуп кетет.

Бул жерде шайтандар башка ишенимдеги-лерди, а сандык – кайыр-садаганы билдирет. Кайыр-садагадан ар түрдүү асыл буюмдар пайда болоорун башка ишенимдегилер билишпейт. Аса-муса таяк жанды бир нукка топтоону билдирет. Жанды бир нукка топтоо менен жашоо кумарларын жеңүү мүмкүн экенин башка ишенимдегилер билишпейт.

А чарыктар – ыйык осуяттар. Мына ошол ыйык осуяттардын жардамы менен кандай талаш болбосун жөнгөрүү мүмкүн экенин алар билишпейт. Ошондуктан алар сандыкты, таякты жана чарыкты талашып өз ара бөлө алышпай турушат.

10. Бир саякатчы бир жолу эч ким жок, ангыраган бош үйгө кечиндеси конуп калат. Капысынан түн ортосунда бир шайтан келет. Ал адамдын өлүгүн алыш келип, тактайтын үстүнө таштап коет.

Көп отпөй дагы бир шайтан келет. Ал бул өлүк меники дейт. Ошентип шайтандар талаша баштайт.

Ошондо биринчи шайтан экинчисине: "Минтип биз экообүз эч нерсени чече албайбыз. Кел андан көрө күбө алыш келели. Ал бул өлүк кимдики экенин аныктап берсинг", — дейт.

Экинчи шайтан макул болот. Биринчи шайтан бурчтан окуяны карап отурган саякатчыны алыш келип, өлүктүү ким биринчи алыш келгенин айтууну сурайт.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

Коркуп калтыраган адам эмне дээрин билбей, аргасыз абалда калат. Эгерде ал бир шайтандыкы туура десе, анда экинчисин сөзсүз таарыннат да, өлүмгө кабылат. Окуя кандай өнүкпосун өлүмдөн качуу мүмкүн эмес экенин түшүнүп, окуя кандай болсо ошондой кылып айтууну чечет.

Ал күткөндөй эле экинчи шайтан жинденип, анын колун жулуп алат. Анда биринчи шайтан өлүктүн колун алып, кишинин жулунган колунун ордуна коет. Андан бетер жинденген экинчи шайтан экинчи колун, бутун, тулкусун жана башын жулуп алат. Ал эми биринчи шайтан анын баарын өлүктүн буту, колу, тулкусун жана башына алмаштырып коет.

Шайтандар талашип чарчагандан кийин бөлмөдө чачылган кол, бут жана дененин башка бөлүктөрүн жеп алып, аарчынып кетип калышат.

Саякатчы бош үйдө жалгыз калат. Анын колу, буту, тулку жана башын башкача айтканда ата-энесинен алган бүт денесин шайтандар жеп алып, азыркы мүчөлөрү бүт бойдон өлүктүкү болуп калат. Мына ушул жерде ал түшүнө албай калат, бул — озүбү же озү эмеспи экенин. Таң агарганда акылы азып, коркунучтуу түндү өткөргөн үйдү таштап кетет. Ал жолдо будда храмын көрүп, кубанып кетип ага кирип кечилдерге түндө озү эмне болгонун бүт айтып берет да, эми эмне кылуу керектиги жөнүндө кенеш сурайт. Саякатчынын

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

айткандарын уккан адамдар, өз "менинин" жоктугу жөнүндөгү акыйкатка жетишип, кубанышат.

11. Бир жолу бир үйгө сулуу, өтө аземдүү кийинген аял келет. Таң калган кожоюн: "Сиз кимсиз?" — деп сурайт. Аял: "Мен бакыттын кудайымын, адамдарга бакыт алып келем" — деп жооп берет. Кожоюн кубанып, конокту үйүнө чакырып, жылуу кабыл алат.

Бир канча убакыттан кийин жаман жана жарды кийинген дагы бир аял келет. Кожоюн анын кимдигин сурайт. Ал муктаждыктын кудайымын деп жооп берет. Эси кете түшкөн кожоюн аны кууп жиберүүнү көздөйт. Бирок муктаждыктын кудайы минтет:

"Бакыт кудайы менин улуу эжем. Биз өтө ынтымактуубуз жана дайыма бирге жашайбыз. Эгерде мени кууп жиберсөң менин эжем да кетет." Качан муктаждыктын кудайы кеткенде, бакыттын сулуу кудайы да көрүнбөй калат.

Эгерде жашоо болсо, өлүм да бар. Эгерде бакыт болсо, бактысыздык да бар. Эгерде жакшы болсо, жаман нерсе да бар. Муну адамдар билүүгө тийиш. Акылсыз адам бактысыздыктан качып, жалаң гана бакыт издейт. Ал эми көз ачылуу, тазаруу жолунда бараткан адам, бул эки түшүнүктөн жогору туруп, экөөнүн бирине да байланбоосу керек.

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

12. Илгерки убакта жарды сүрөтчү жашаптыр. Ал аялын калтырып, акча табуу үчүн башка өлкөлөргө кетет. Уч жыл мандай терин төгө иштеп, көп акча табат. Мекенине кайрылып келе жаткан жолдо, будда кечилдерине садага берүү каадасын көрүп, ал кубанат.

"Мен бир да жолу бакыттын үрөнүн сеппедим. Мен азыр аларды себүүчү талааны таптым. Кантип мен бул учурду текке кетирем" — деп сүрөтчү, аябастан болгон акчасын кечилдерге садага кылып берет. Үйүнө ал акчасыз кайтып келет.

Күйөөсүнүн акчасыз келгенин көрүп, аялы ачууланып, иштеп тапкан акчаны кайда жумшаганын сурай баштайт. Күйөөсү байлыгы ишенимдүү кампада сакталып турганын айтат. Ал кандай кампа экенин аялы сураганда, ал кампа будда коомчулугу экенин айтат.

Ачууланган аял сотко барат, сот күйөөсүн камакка алышп, сурак жүрө баштайт. Сүрөтчү: "Мандай терим төгүп тапкан акчаны мен бекер короткон жокмун. Ушул кезге чейин мен бакыт үрөнүн чача элек элем, бирок качан садага берүү каадасын көргөнүмдө бакыт үрөнүн себүүчү талаа болгон, мен ишенимге толуп, аянбастан өзүмдө болгондун баарын садага кылып бердим. Анткени мен чыныгы бакыт бул – баалуу буюмдар эмес, а жан экенин түшүндүм".

Башкалар менен бирдикте сүрөтчүнү уккан сот оқұлұ аябай кубанып, аны мактоого алат. Мына ошондон тартып сүрөтчу жалпы баарынын ишенимине кирип, байып жана аялы менен бактылуу жашап калыптыр.

13. Мазардан алыс эмес жерде бир киши жашаптыр. Бир жолу тұнқұсун мұрзөдөн аны чакырган үндү угуп, корккондон калтырап калат. Качан таң атканда, ал бул жөнүндө досторуна айтат.

Досторунун арасындағы бир әр жүрөк адам, әгерде кийинки тұнұ үн дагы чыкса, ал эмне экенин билүүгө бармакчы болот.

Кийинки тұнұ алдыңқы тұндөгүдөй үн чыгып, мазардын жанында жашаган адамды чакыра баштайт. Ал бул үндү угуп корккондон калчылдан туруп калат. Ал эми баатыр досу мазарга барып, үн чыккан жерди таап, үн салган ким экенин сурайт.

Жер астынан жооп чыгат: "Мен жер астына катылған кенчмин. Мен атын атап чакырган кишиге берилейин дедим эле, бирок ал коркups мага келбеди. Сен өтө әр жүрөк адамсын, сен мага татыктуусун. Эртен әрте менен үй-бүлө жана кызматкерлерим менен сенин үйүнө барам" — дейт.

Әр жүрөк адам: "Жакшы, мен сени күтөмүн. А сени кантип тосуп алайын?" — дейт.

Үн жооп берет: "Биз сага кечил болуп келебиз. Бириңчи чайкануу расмисин жаса жана

Көз ачылуу, тазаруунун жолу

тазалан, бөлмөндү иреттеп, суу даярдап кой. Сегиз кесеге суюк ботко куюп, бизди күт. Качан биз жеп болгондо ар бирибизди ар башка бөлмөгө алып бар. Мына ошол жерде биз алтыны бар идишке айланабыз" — дейт.

Кийинки танда ал кандай айтылса, дал ошондой кылат. Чайканып, даарат алып, тазаланат, бөлмөлөрдү иретке келтирип, күтө баштайт. Көп узабай садага чогулткан сегиз кечил келет. Ал монахтарды үйгө чакырып, ар бирине ботко жана суу берип, андан кийин ар бирин мурдатан даярдалган бөлмөлөргө алып кирет. Бардык сегиз монах алтын толтурулган идишке айланып калат.

Бул жөнүндө ичи тар адам угат. Ал да алтындуу болгусу келет. Ал дагы өзүнүн бөлмөлөрүн тазалап, сегиз кечилди үйүнө чакырып, ар бирине ботко берип, андан кийин бурчтагы бөлмөгө камап коет.

Бирок кечилдер алтын болгусу келбей, ачууланышып, чuu салышат да сотко кайрылышат. Ошентип ичи тар адам камакка алынат.

Мазарга жакын жашаган, коркок адам да аны алтын кенч чакырып жүргөнүн билип, ал да кенчке ээ болгусу келип, кенч менин атымды атап чакыргандыктан, кенч мага тиешелүү деп чечет. Ал досунун үйүнө барып, алтын менен толтурулган идишти алууга аракеттенет. Бирок идиштерден жыландар чыга калат. Алар коркок адамды качырып калышат.

Бул жөнүндө падышага да белгилүү болуп калат. Ал алтын эр жүрөк адамга тийиштүү деп чечет. "Дүйнөдө баары дал ушундай түзүлгөн, — деп падыша насаат айтат. — Акылсыз адам ийгилик гана күтөт, бирок жалаң эле ийгилик боло бербейт. Бул формалдуу түрдө гана осуяттарды кармаган кишиге окшош, анын жан дүйнөсүндө чыныгы ишеним жок. Ошондуктан ал жан дүйнөнүн чыныгы бейпилдигине жете албайт."

II ГЛАВА

ӨЗҮН-ӨЗҮ ТАРБИЯЛООНУН ЖОЛУ

1. АКЫЙКАТТЫ ИЗДӨӨ

1. Аалам кантип түзүлгөн? Ал түбөлүкпү? Же качандыр бир кезде кыйрап жок болобу? Аалам чексизби? Же анын чеги барбы, бүтөбү? Коом кандай түзүлгөн? Коомдун кандай формасы идеалдуу? Эгерде көзүндү ачууга, жаркыроого жол албасан, бул суроолордун баарына жооп таппасан, анда баары көз ачылганга чейин өлүп калат.

Бир адам ууланган жебе менен жараланды дейли. Жебени сууруп, жарадарга жардам көрсөтүш үчүн, туугандары жана жакындары чогулуп, даарыгерди чакырышты.

Эгерде жарадар киши мындай десе эмне болот?
"Токтой тургула, жебени албагыла. Мен мага каршы кимдин атканын билгим келет. Ал аялбы, эрекекпи? Кандай адам ал өзү? Кандай жааны колдонгон ал? Чонбу же кичинеби? Жыгачтанбы же бамбуктан жасалганбы? Тепкичи эмнеден жасалган? Лозаданбы же тарамыштанбы? Жебе эмнеден жасалган? Ротанганданбы же тростниктенби?

Жебенин тирелиши кандай? Мен булардын баарын билгенге чейин күтө тургула, жебени ала көрбөгүлө."

Албетте. Ал мунун баарын билүүгө үлгүрбөйт, уу анын бүт денесине тарайт да, ал өлөт. Мындай учурда эң мурда жебени сууруп алып, уунун денеге тарап кетпеши үчүн баарын жасоо керек.

Ааламдын түзүлүшү кандай болбосун, коомдун кайсы формасы идеалдуу болбосун, биринчиден бизге түшүп турган коркунучту четтетүү керек.

Биздин ааламдын түбөлүк же түбөлүк эместигине карабай, жашоонун жалыны, оорулар жана өлүм, мун жана кайғы, азап жана кыйналуулар ар дайым бизге коркунуч туудуруп турат. Бул жалындан качуу үчүн биз көздү ачуунун, тазаруунун жолуна түшүшүбүз керек.

Будда эмне керек болсо, ошого окутат. Ал адамдар эмнени билүүсү керек болсо, аны билүүсү керек, эмнеден баш тартуусу керек болсо, андан баш тартуу керек, эмнени сицирүү керек болсо, ошону сицирүү керек, эмнеден көз ачылыш керек болсо,

ошондон көздү ачуу керек деп үйрөтөт, окутат.

Ошондуктан адам өзү тандаш керек. Эмне ал үчүн эң маанилүү, эмне ага эң зарыл экенин чечиш керек жана өзүнүн эң башкы маселесин чечүү үчүн жан дүйнөсү менен даярдык көрүүдөн баштоого тийиш.

2. Токойго дарактын өзөгү үчүн барган адам жалбырак жана бутактарды жыйнап алып, дарактын өзөгүн алдым десе – ал акылсыз адам. Кээде мындай да болот: дарактын өзөгүн алууну каалап туруп, адам анын ички жана сырткы кабыгын же тектайын алат да, дарактын өзөгүн алдым деп ойлойт.

Жашоо коркунучунан, карылыктан, өлүм жана оорудан, ошондой эле кайғы-мундуун коркунучунан, азап жана кыйналуудан куттулуу үчүн адам көзүн ачууга, тазарууга жол издейт. Бирок, кичине данкка жана урматка жетип, ошону менен канаттаныш, бой көтөрүп, мемменсинип, башкаларды кемсинге баштаган адамдар бар. Мындай адамдар жалбырак жана бутак алгандар, бирок дарактын өзөгүн алдык деп ойлошот.

Аз аракет жасап, эмне кааласам ошого жеттим деп ойлогон адамдар да бар. Алар ошону менен канааттанып, менменсинип, бой көтөрүп, башкаларды кемсинте баштайт. Мындай адамдар сырткы кабыкты алып, дарактын өзөгүн алдык деп ойлошот.

Жан дүйнөсүн анча-мынча бейпилдикке жеткирип, канааттанып калган адамдар да бар. Алар менменсинип, бой көтөрүп, башкаларды кемсинте баштайт. Мындай адамдар ички кабыкты алып, дарактын өзөгүн алдык деп ойлошот.
дарактын өзөгүн алдык деп ойлошот.

Кээ бир адамдар бар, иштин терең тамырына карап көрүүнү үйрөнүп алып, жетишкен ийгиликке чөмүлүп калат да, менменсинип, бой көтөрүп, башкаларды кемсинте баштайт. Мындай адамдар тактайды алып, дарактын өзөгүн алдык деп ойлошот. Бул адамдардын баары аракеттерин токтолуп, жалкоолукка бериле баштайт. Аларды кайрадан кыйналуу, азап күтүп турат.

Көз ачууну, тунууну көздөгөн адам үчүн урмат-сый, данкка жетүү максат эмес. Анча-мынча аракет, кээ бир жан дүйнөнүн бейпилдиги жана иштин терең тамырына карап көрүү жөндөмдүүлүгү максат эмес.

Эң алгач бул дүйнөдөгү өлүм жана жашоонун чыныгы табиятын тактап аныктап алуу керек.

3. Дүйнөнүн өз субстанциясы жок. Көөдөндөгү

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

ойлорду жоготуунун жолдорун издоо керек. Жаңылуу сырткы шарттардан эмес, ал жан-дүйнөнүн өзүндө пайда болот.

Жандын каалосу жалын жагат, анда күйгөн адам кыйналат, азап тартат. Түнөргөн карангылыктан жанды адашуунун кара түнү капитайт, андан адамды мун жана кайты басат. Адашуунун үйүн да ошол жан курат. Көз ачылууну, тазарууну көздөгөн, дал ошол жан менен күрөшүш керек.

4. "Жаным менин, эмнеге бейопасызды издең чебелектейсің? Эмне үчүн тынчсызданасың, меинут да бейпил туралбайсың?

Эмне үчүн сен мени адашууларга алыш барып, ар түрдүү нерселерди жыйноого мажбурлайсың?

Кош башталганча буурусундун тиши сынып калса жерди айдоого мүмкүн болбогондой эле, мен да ошондой болдум. Сансыз ирет жашоо жашасам да, мен түбөлүк адашуунун океанында жүрүп, өз жанымдын жерин айдай албадым.

Жаным менин, сен мага хандын өмүрүн бердин. Кайырчынын өмүрүн берип, кайыр суроого мажбур кылдын.

Сен мага кудайлар дүйнөсүндө да жашоо бердин, анда мен гүлдөп жашоо откөрдүм. Мага тозокто да жашоо бердин, анда мени отко салып күйгүзүштү.

Акылсыз жаным менин, сен мени ар түрдүү

жолго салдың. Ушул кезге чейин баш көтөрүүсүз сени ээрчип, сенин эркинде карши эч качан чыкпай келдим. Бирок мен эми Будданын окуусун билдим. Эми менин тынчымды алба, жолтоо болбо мага. Азап тартуудан бошонуп, тезирээк көзүм ачылуусуна, жаркыроого жетүүгө мүмкүндүк бер.

Жаным менин, эгерде сен акыйкатка жетсен жана түшүнсөң, дүйнөдө эч нерсе субстанцияга ээ эмес экенин, дүйнөдө баары агып, баары өзгөрүп турганын, эгерде сен ар нерсеге байлануудан бошонсон, нерселерди меники деп эсептөөдөн жана ач көз талап кылуудан, ачуу жана акылсыздыктан кутулсан, анда сен бейпилдик, тынчтык табасын.

Эгерде сен акылдын кылышы менен ач көздүктүн бутагын үзө чапсан, өзүндүн кызыкчылыгың жана пайдан үчүн, данк жана атак үчүн тырбаландабасан, анда сен бейпил-тынчтык аласың.

Жаным менин, сен мени тазаруунун жолуна салдың. Эмне үчүн сен азыр тынчың кетип, турмуштук кызыкчылык жана данк үчүн кам көрө баштадың?

Жаным менин, формага ээ болбогон жана алга шашып чуркап кеткен, отүүгө эң кыйын болгон адашуунун океанынан отүүгө мүмкүндүк бер мага. Буга чейин мен сөз кайтаруусуз баары боюнча сага баш ийип келдим.

Эми сен мага баш ий. Кел бирге Будданын

окуусун ээрчийбиз.

Жаным менин, тоолор да, дарыялар да, дениздер да — баары озгөрөт, баарында кайги-азап толтура. Бул дүйнөдө каерден ырахат тапса болот? Будданын окуусун ээрчип, кел тезирээк тазаруунун жээгине отобүз."

5. Эгерде адам чын ниеттен көз ачылуу, тазарууга умтулса, ушундай жол менен өз жаны менен күрөшүп, майтарылгыс эрки менен алга баса берет. Адамдар ага карап құлсө да, кулак салып койбойт. Аны муш менен токмоктосо да, таш менен урса да, кылыч менен чапса да, ал ачууга алдырбайт, андан алыс болот.

Эгерде анын башын курч араа менен араласа да, анын жаны бүлүнүп-чөгүүнү билбейт. Эгерде анын жаны түнөрүп калса, анда ал Будданын окуусуна ишенбейт.

Аны мыскылдап құлұп жатса да, кемсинге да, муш менен уруп, таяк, кылыч менен чапқыласа да анын жаны кебелип койбойт. Мындан Будданын окуусуна анын ишеними гана бекемделет.

Көз ачылуу, тазарууга жетүү үчүн, жетип болбоско жетүү керек, чыдагыска чыдап, колунда болгон нерсенин баарын башкаларга берүү керек.

Эгерде көз ачуу, тазарууга жетүү үчүн бир күндө бир дан күрүч жеп, күйүп жаткан отко кириүү керек десе, бул сөздү аткарууга даяр болуш керек.

Бирок, жакынына өзүндүкүн берип, бердим деп ойлобоо. Жакшылык жасап, жакшылык жасадым деп ойлобоо. Ушундай кылуу керек, анткени мындай кылуу туура жана ақылдуулук. Бул ақыркы кийимин баласына берген, бирок баласына кийим бердим деп, ооруу баланы карап турup, карап жатам деп ойлобогон эне сымал.

6. Байыркы-байыркы заманда бир хан жашаган. Ал ақылдуу жана башкалардын азабына тен қайтырган, өз элин сүйгон. Анын хандыгы бакубат болуп, баары тынчтыкта жана ынтымакта жашаган. Ал Будданын окуусун урматтап, эгерде ким аны асыл окууга ўрөтсө, ага алтын-зер белек кыларын бүткүл хандыгына жарыя кылган.

Хандын акыйкattты таанып-билүүгө жасаган бул умтулуусу кудайлар дүйнөсүн да тандандырган. Бир кудай аны сынап көрүүнү чечти, бул умтулуу чыныгыбы же жокпу деп кудай шайтанга айланат да. Хандын сарайынын дарбазасын такылдатып келет.

"Мен билем асыл окууну. Бул жөнүндө ханга билдиригиле" — деди ал сакчыга.

Бул жөнүндө угуп, хан кубанды, урмат менен шайтанды ичкери киргизип, окуу жөнүндө айтып берүүнү өтүндү. Ошондо шайтан кылыштай коркунучтуу тиштерин шакылдата көрсөтүп, минтти: "Мен азыр отө ачкамын. Ачка бойdon окута албаймын".

Хан ага сыйтамак сунуштады, бирок шайтан: "Мен тириү адамдын каны жана эти менен тамактанам" – деп жооп кылды.

Анда ханзаада өзүн тамакка сунуштады, шайтандын ач курсагын тойгузуу үчүн. Ханыша да өзүн тамакка сунуштады. Шайтан экөөн тең жеп алды, бирок ачкалыгын жазбай, хандын өзүн да жешти талап кылды.

Хан буга акырын жооп берди: "Мага өз өмүрүм аянычтуу эмес. Бирок сен мени жеп койсон, мен кантип сенин окуунду билем? Кел мындай кылалы: сен мени окутуп бүткөн соң, жей баштайсың."

Шайтан окута баштады: "Нысапсыздыктан тынчсыздануу жаралат. Нысапсыздыктан коркунуч туулат. Нысапсыздыктан, ач көздүктөн арылган адам тынчсызданууну билбейт. Ал эч нерседен коркпойт." Бул сөздөрдү айтып, шайтан кудайга айланды. Ошону менен бир убакта ханзада жана ханыша да тирилди.

7. Байыркы-байыркы заманда Гималайда акый-катты издеген кечил болуптур. Ал адашуудан арылуу үчүн гана окуу издеген. Башка ага эч нерсе керек эмес эле. Ал бул дүйнөдөгү алтын-зерди да каалабаган. Кудайлар дүйнөсүндө да гүлгө батууну эңсебеген.

Кечилдин мындай умтулуусуна кудайдын назары түшүп, аны сыноо үчүн шайтанга айланып,

Гималай тоолоруна түшүп келет.

"Дүйнөдө баары өзгөрөт, пайда болот жана жоголот" — деп ырдап кирет.

Кечил бул ырды угуп кубанды. Ыр ал үчүн суусап чаңкаганга булактын шылдырындай, туткунга эркиндиктей туюлуп жатты. "Бул чыныгы акыйкат, чыныгы окуу. Бул дал мен издеген," — деп ойлоп, ырдап жаткан адамды табууга айланасын карады. Бирок коркунучтуу шайтанды көрдү. Аң-таң кала, кантсе да ага жакындады.

"Сен ырдап жаттыңбы ырды? Эгерде сен ырдасаң уландысын да ырдап бер мага" — деп суранды ал.

Шайтан минтти: "Ооба, бул мен ырдагам. Бирок мен азыр ачкамын, ошондуктан ырды улай албаймын".

Кечил кайрадан суранды: "Суранам сенден ырдын уландысын ырдап берчи мага, бул ырда мен издеген ыйык акыйкат жашынып турат. Бирок бул ыр аягына чыга элек. Мага аягына чейин ырдап берчи".

Бирок шайтан жок деп баш чайкады: "Мен азыр отө ачкамын. Эгерде тириүү адамдын этин жеп, канын ичсем ырды уланта аламын" — деди.

Анда кечил убада берди, эгерде шайтан өз ырын аягына чейин ырдаса, ырды аягына чейин уккан соң ал кечилди жеп алат.

Шайтан ырды аягына чейин ырдады. Мына,

ошол ыр: "Дүйнөдө баары өзгөрөт, пайда болот, жок болот. Эгерде төрөлүү жана өлүүгө умтуулган байлануудан бошонсо, тынчтык жана бейпилдикке жетүү мүмкүн".

Кечил ырдын сөзүн даракка кесип, ташка оюп жазды да, даракка чыгып, шайтандын араанына боюн таштады. Мына ошол ирмемде шайтан кайрадан кудайга айланып, учуп келаткан дербишти тутуп алды.

8. Байыркы заманда Садапрарудита деген киши жашаган. Ал көзүн ачууга, акылын тазартууга жетишүүнү қөксөгөн. Ал өзүн толук бойdon көзүн ачууга, акылын тазартууга арнап, ыңгайын көздөп пайда көрүүгө да, данкка да көңүл бурган эмес. Бирде асмандан үн жанырды:

"Садапрарудита, чыгышка жөнө. Суук менен ысыкка карабай, даңк, шерменделикти да көңүлүңө албай эч жакка бурулбай, түз баргын. Жакшылык менен жамандыкты четте калтырып, чыгышка жөнө. Ошондо чыныгы октууучуга жетесиң, анан акылың арылат".

Садапрарудита кубанып, акылын арылтууну қөксөп, асман айткан жакты көздөп чыгышка жөнөдү. Ал ачык талаада, ачык асман алдында жана тоолордо түнөп жүрдү. Жат өлкөлөрдөгү куугунтукту, кемситүүнү көтөрүп жүрдү. Өзүнө күлазык камдап алыш үчүн, маңдайынан тер ағызып, кээде мандикер да түшүп

иштеди. Акырында ал чыныгы окутуучуну таап, окуучу кылыш алууну суранды.

Айтыдып жүргөндөй, жакшылык қылууну көздөгөн адамдын жолунда көптөгөн тоскоолдуктар бар. Акылын арылтууну көксөгөн Садапраудитанын жолунда, ошондой көптөгөн тоскоолдуктар болду.

Окутуучусуна белек қылууга жыттуу чөптөрдү жана гүлдөрдү сатып алуу үчүн, ал жумуш табууну ойлоду. Бирок, эч ким аны жумушка албады. Ал кайда барбасын ибилистин кол астындагыларга туш келип жатты. Акылын тунутууга жол чынында кыйын жана машакаттуу болду.

Окутуучудан ыйык окууну алып, ал аны жаза албай турду, анткени анын кагазы да, калеми да жок эле. Мына ошондо ал бычакты алып, колун кесип, жарааттагы кан менен окутуучу ага ачкан акыйкатты жазып алды. Мына ошентип ал ыйык акыйкатка жетти.

9. Байыркы-байыркы заманда Судхана деген бала жашады. Ал дагы акыйкатты издең, акылын арытууну көксөп жүрдү. Балыкчыга барып, деңизде балык тутуп, ал деңиздин мыйзамын үйрөндү. Оорулуу адамдарды дарылаган дарыгерлерден ал адамдарга боор ооруу керектигин билди. Ал эми бай

кишиден, ар бир нерсенин өз баасы бар экенин билди.

Сүкүт салып отурган дербишке келип, сүкүт өзүнүн бейпил жан дүйнөсү, сырткы көрүнүшүнө да таасирин тийгизип, мөөрүн басарын, башкалардын дилин да тазалап, адамдарга укмуштай таасир кыларын билди. Асыл жандуу аялды жолуктуруп, башка адамдарга кызмат кылууга даярлыгын көрүп таң калды. Кечилге кезигип, өзүн аябай сыноого салган, акылын арылтууну көздөп чыныгы акыл арылтууга жетишүү үчүн көз тайгылткан зоолорго чыгып, от кечип өтүү керектигин ал түшүндү. Ошентип, эгерде жан кааласа, көз эмнени көрүп, кулак эмнени укса, анын баары окуу болуп каларын бала түшүндү.

Алсыз аялдын да тунууга жөндөмдүү жан-дили болоорун, балдарда да көчөдө ойногон өз дүйнөсү болорун ал түшүндү. Ал эми момун жана боорукер адамдан билди, табият мыйзамдарына баш ийген жанда акыл-эс болорун момун жана боорукер адамдан билди.

Фимиам чегүүдө да Будданын окуусу бар. Гүлдөр менен жасалгалоо онорүндө да жан-акылды тунутууга жол бар. Бир жолу токойдо дем алыш жатып, куурай баштаган дараектын бутагынан жаңы жаш бутактын өсүп жатканын ал көрдү. Ошондо жердеги жашоонун бейопасыздыгынын акыйкаттыгын билди.

Күн нуру күндүзү, жылдыздардын жымыны түнү

Судхананын тунууну көздөгөн жанын жууп жатты.

Бала болгон жерден көз ачылуу, тазаруунун жолун издеген, ал бардык жерден жакшы таалим алыш жана бардык жерден көз ачылуу, тазаруунун үлгүлөрүн көргөн.

Акыйкатта тазарып жаркыроого жетишүү үчүн, өз жан дүйнөндүн чебин коргоп, аны жасалгалоо керек. Мээрим-эреркөө менен өз жан дүйнөндүн чебинин дарбазасын ачып, ичинде Будданы өзүндүн ыйыгындай сактоо керек. Ишенимдин гүлүн тартуулап, фимиам кубанычын тартуу керек.

2. ТАЗАРЫП-ЖАРКЫРООНУН АР ТҮРДҮҮ ЖОЛДОРУ

1. Тазарып-жаркыроону көксөгөн адам, үч илимге каныгыш керек, тактап айтканда: осуяттарды, жанды жана акыл эсти бир нукка топтой билүүгө жетишүүсү зарыл.

Осуяттар деген әмне? Тазарып-жаркыроонун жолуна түшкөн адам эле әмес, ар бир адам осуяттарды аткаруусу керек. Ал өзүнүн жаны жана денин көнүл кое карап, беш сезүү органдарынын жолун катуу коргоп, эң кичинекей күнөөдөн да качып, жакшылык жасап жана өзүн рухий жактан оствүрүү үстүндо иштеш керек.

Жанды бир нукка топтоо деген әмне? Бул ны-

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

сап кылуу, алкым араанынан кутулуу, жаман иштерден алыстап, акырындап жан-дүйнөнүн бейпилдигине жетишүү.

Акыл деген эмне? Бул деген төрт акыйкатты билүү. Ал акыйкattар томонкүлөр: азап тартып, кыйналуунун акыйкаты, кыйналуунун себептери-нин акыйкаты, кыйналууну жоготуунун акыйкаты, жана кыйналууну токтотуунун жолунун акыйкаты.

Ушул үч илимди изилдеп үйрөнгөн кишини, Будданын окуучусу деп аташат.

Эшек, сырткы кебетеси менен да, үнү менен да, уйга окшошпойт, мүйүзү да жок, бирок уйга окшошмун, уймун деп, уйларды ээрчисе да, аны эч ким уй дебайт. Дал ошондой эле, мына ушул үч илимди окуп үйрөнбөстөн туруп, бирок, тунуп жаркыроону издел жана Будданын окуучусумун деген киши, өтө эле акылсыз.

Күзүндө түшүм жыйнап алуу үчүн, дыйкан жазында биринчиiden жерди айдайт, үрөн себет, сугарат, эгинди отоо чөптөн арылтып чабат. Дал ошондой эле, тазарып-жаркыроону каалаган киши да, сөзсүз үч илимди изилдеп-үйрөнүш керек. Дыйкан канча каалабасын бүгүн сепкен үрөнү, бүгүн эле чыгып, эртеси баш байлап, бүрсүгүнү эле түшүм жыйнап ала албайт, бул мүмкүн эмес. Дал ошондой

эле адам да, көзүн ачууну, акылын арылтууну ойлогон, ошону издеген, бүгүн эле турмуштун кумарларынан арылып, эртең эле байланган көнүмшөрүнөн бошонуп, бүрсүгүнү көзүн ача албайт.

Жерге түшкөн үрөн, дыйкандын көптөгөн эмтегинен кийин жана мезгилдин алмашуусунан сон жайкала өсүп, барсая дан алат. Дал ошондой эле көзүн ачууну көксөгөн да, осуяttарды үйрөнүп, жан жана акылын топтой билип, акырындык менен турмуштук кумардан, көнүмш адаттардан арылып, эң аягында көзүн ачып, акылын байытууга жетишет.

2. Бул дүйнөдө даңкты жана байлыкты көксөгөн, арааны ачылып жулунган адамдын, акылын байытып, көзүн ачуучу жолго түшүүсү кыйын. Анткени бул дүйнөдө жыргалга батып, ырахат алуу жана көз ачуу, тазаруу жолунда ырахат алуу таптакыр башка нерселер.

Биз алдын ала көрсөткөндөй, баарынын себеби жанда. Эгерде жан бул дүйнөдө жыргалга чөмүлсө, жанылуу жана кыйналуу төрөлөт. Эгерде жан көз ачып, акыл байытууну көздөсө, көзү ачылуу жана ырахаттануу төрөлөт.

Ошондуктан көзүн ачууну издеген адам, өзүнүн жан дүйнөсүн тазалап, Будданын окуусун ишенимдүү ээрчип, осуяttарды аткаруусу керек. Эгерде

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

осуяттарды бузбай кармап аткарса, ал жанынын топтолушуна жетишет. Эгерде жанын топтоого жетишсе, анын акылы байыйт. Ал эми тунук акыл көздүн ачылуусуна алып келет.

Акыйкатта мына ушул үч илим, көздү ачуунун, акылды арылтуунун жолу. Мына ушул үч илимди окубагандыктан, адамдар көп убакыт бою адашып жүрүштү. Алар көздү ачуунун жолуна түшүп, башкалар менен чырлашпай, өз жан дилин тазалап, тынч ойлонуу жүргүзүп, тезирээк акылын арылтып, көзүн ачуусу керек.

3. Эгерде үч илимди дааналап бөлсөк, бул анда сегиз курамдуу туура жол болот, төрт туура көз караш, төрт туура жүрүүнүн эрежеси, беш кубат жана алты көнүмүш адат.

Сегиз курамдуу туура жол — бул туура көз караш, туура ойлонуу, туура сөз сүйлөө, туура иш, туура жашоо жүргүзүү, туура умтулуу, туура эске тутуу жана туура көңүл кое билүү.

Туура көз караш — бул деген, төрт акыйкatty билүү, себептүүлүктүн акыйкattыгына ишенүү жана нерселерге туура көз караш менен кароо.

Туура ойлонуу — бул демек, каалоолорго алдырбоо, алсам деп жулунбоо, ачууланбоо жана башкаларга зыян келтирбөө.

Туура сөз сүйлөө — бул демек, калп айтпоо, кер аяктанып ойду-кырды сүйлөбөө, жаман айтпоо жана эки жүздөнбөө.

Туура иш — бул демек тириүү жандыктарды өлтүрбөө, уурулук кылбоо жана ойнош күтпөө.

Туура жашоо жүргүзүү — бул демек адамды уят кылчу жашоодон качуу.

Туура умтулуу — бул демек дайыма, жалкоолонбой, туура максатка жетүүгө талбай күч жумшоо.

Туура эске тутуу — бул демек иш-аракеттин ойлонулуп жасалышы.

Туура көнүл буруу — бул демек ичтен көнүл коюп, туура максаттарды өз алдына тартуу жана акылды арылтуу.

4. Төрт көз караш төмөнкүлөр:

Адам денеси жаманаттыланган, ага байлануунун кереги жок.

Кандай сезим болбосун кыйналууну жаратат.

Адам жаны дайыма кыймылда, ал тынымсыз озгөрүп турат.

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

Бул дүйнөдө баары себеп жана шарттан болуп турат, ошондуктан бул жарыктыкта түбөлүк нерсе жок.

5. Туура жүрүүнүн төмөндөгүдөй төрт эрежеси бар:
Пайда боло элек жамандыкты четтетүү.
Пайда болгон жамандыктын жолун тосуу.
Жакшылыктын пайда болушуна көмөктөшүү.
Пайда болгон жакшылыкты өстүрүү.
Ар бир адам, туура жүрүүнүн ушул төрт эрежесин аткаруу керек.

6. Беш кубат төмөнкүлөр:
Ишенүү.
Чын дилден аракет кылуу.
Жасаар кадамыңды ойлонуу.
Байкоо.
Өз акылыңды байытуу.
Мына ушул беш кубат көздү ачууга алпарат.

7. Алты көнүмүш адат — бул марттык, осуяттардын талабын аткаруу, чыдамдуулук, аракетчилдик, байкоочулук жана акыл-эстүүлүк. Эгерде ушул алты кадимки көрүнүштү бойго синирсе, анда адашуунун жээгинен ачылуу, тазаруунун жээгине өтүп кетүү мүмкүн.

Марттык — демек сарандыкты жеңүү, осуяттарды аткаруу — демек туура иштерди кылуу, чыдамдуулук — ачууланбоо, аракетчилдик — жалкоолукту четтетүү, байкоо — жанды тынчтантуу, акыл — акылсыздын көзүн ачуу жана наадандын дилин агартуу.

Марттык жана осуяттарды аткаруу — чептин пайдубалы, Будданы эрчүүнүн негизи болот. Чыдамдуулук жана аракетчилдик сырткы балээден коргогон бекем дубаллар. Байкоо жана акыл — бул коргонуунун жана жашоого, өлүмгө байлануудан качуунун куралы. Булар салгылашкан чыккан жоокерге аскердик курал болуп кызмат кылат.

Сураганга берүү — бул кайыр берүү, бирок чыныгы кайыр берүү эмес. Чыныгы кайыр берүү — эч ким сурабаган кезде да жаны, боору ооруп берүү. Кээде берүү — бул чыныгы кайыр берүү эмес. Чыныгы кайыр берүү — дайыма кайыр берүү.

Эгерде адам бергенден кийин кыйылса, же менменсинип мактанса, бул чыныгы кайыр берүү эмес. Чыныгы кайыр берүү бул адам өз ишине, кадамына қубануусу, кимге бергенин, эмне бергенин жана өзү бергени жөнүндө да унутуп калуусу.

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

Туура курмандык кылууда сыйдын артын күтпөйт, ал боорукерликтен жасалат жана өзүнүн да, башканын да көзү ачылып, акылы тазаруусун каалайт.

Кембагал, эч кандай байлыгы болбой туруп, адам да жасай ала турган жарыктыкта жети курмандык бар. Биринчиден физикалык курмандык кылуу. Бул өз әмгеги менен кызмат кылуу, мунун эң жогорку формасы өзүн-өзү курман кылуу, бул жонүндө кийинки болукто сөз болот. Экинчиден, рухий курман чалуу. Бул сезимтал жана аярлык менен айланадагы адамдарга жана нерселерге мамиле кылуу. Үчүнчүдөн, көздөр менен курман кылуу. Айланадагыларды мелүүн бейпилдикке бөлөгөн бул мээримдүү жана алпейим көз караш. Тортүнчүдөн, сөздөр менен курмандык кылуу. Бул түшүнүү жана көнүл буруу сөздөрү. Бешинчиден, жумшак жүз менен курмандык кылуу. Бул жүздөгү жылуу жылмайуу. Алтынчыдан, орун менен курмандык кылуу. Бул демек өз ордуунду башкаларга бошотуп берүү. Жетинчиден, өз үйүн менен курмандык кылуу. Өз үйүндөн башкаларга түндөсү орун берүү. Бардык ушул курмандык кылууларды, ар бир адам өзүнүн күндөлүк турмушунда жасай алат.

8. Илгерки заманда Саттва деген ханзаада болуптур. Бирде ал эки улуу агасы менен токойго көнүл ачканы барат. Токойдо алар жети бала төрөгөн жолборсту

көрөт. Жолборс ачка болгондуктан, өзүнүн балдарын жеп алгысы келет.

Эки чоң агасы коркуп, качып кетишет. Жалгыз Саттва ханзаада өз денесин курман чалып, жолборсту тойгузууну чечет. Ал жогору аскага жөрмөлөп чыгып, өзүн жолборско жем кылып таштады. Тойгон жолборс өз балдарына тийбеди.

Ханзаада Саттванын жаны бир гана тазарууну көксөгөн эле.

Менин денем оной талкаланат жана өзгормо. Ушул кезге чейин мен эч кимге курмандык кылбадым, болгону денемдин камын көрдүм. Эми мен өз денемди курман чалып, жолборско берем, ачылууга, тазарууга жетиш үчүн, ушинтип чечип, ханзаада өз денесин ач жолборско курман чалды.

9. Будданын чыныгы жолун жолдоочу, жандын төрт абалына жетиш керек. Ал: кайрымдуулук, боорукерлик, кубаныч жана илберинки тактык. Кайрымдуулукка жетишүү — бул демек нысаптын басымынан кутулуу. Боорукерлик — бул демек ачууланууну токтотуу. Кубанычка жетүү — демек кыйналууну токтотуу. Илберинки тактыкка жетүү — демек жакшы кызматка жана таарынычка илберинки так мамиле жасоо.

Адамдарга бакыт жана жыргалчылык берүү — бул улуу кайрымдуулук. Адамдардын кыйналуусун жана кайғы-азабын токтотуу — бул башкаларга улуу

Өзүн-озу тарбияллоо практикасы

кыйнала билүү. Адамдарга кубаныч менен кайрылуу – бул улуу кубаныч. Баарына жана бардык нерсеге бирдей мамиле кылуу, эч нерсени бөлбөө – бул улуу илберинки тактык.

Ушундай жол менен өз жан дүйнөсүн өстүртүп, улуу кайрымдуулукка, улуу боорукерликке, улуу кубаныч жана улуу илберинки тактыкка жетүү керек, булар нысаптын агымынан, ачуудан, кыйналуудан, сүйүү жана жек көрүүдөн куткарал. Бирок жаман ниеттерди кууп жиберүү кыйын, эң жакшы көргөн итиңдөй, октон качкан эликтей жакшы ниеттер болсо оодой жоголот. Ага кошумча жаман ниетти жууп салуу кыйын, ал ташка тамга баскандай. А жакшы ниеттер оной жуулуп кетет, сууга жазылган тамгадай. Ошондуктан көздү ачууга, тазарууга жетүү өтө кыйын.

10. Азиретинин окуучусу Сронада бай үй-бүлөдө төрөлгөн. Ал туулгандан мажирөө жана оорукчан бала эле. Азиретини кезиктирип, анын окуучусу болуп калды, окуунун эрежесине карап, ал өзүн түрдүү сыноого салды. Кан агыза буттарын чапкылады, бирок көзүн ачууга жетишке албады.

Сронаны аяп Азирети мындай деди: Сронада, туулган үйүндө арфада ойногонду үйрөнсөн керек, эгерде кылды өтө катуу же өтө бош тартып койсо жакшы добуш, үн чыкпасын билесин. Жакшы үн

алуу үчүн, кылды катуу да эмес, бош да эмес, кандай керек болсо дал ошондой тартуу керек.

Көз ачылуунун, тазаруунун жолу да ушуга окшош. Эгерде жалкоолонсоң ачылууга, тазарууга жетпейсін, бирок ото эле берилip аракеттенсөң керек болгондон ашыра жасап, анда да ачылууга, тазарууга жетпейсің. Чен-өлчөмдү билүү зарыл. Бул кеңешти угуп, аны аткарған Сронада, көп узабай көзү ачылууга, тазарууга жетти.

11. Илгерки убакта беш түрлүү куралды эң мыкты пайдалана билген ханзаада жашаптыр. Окуусун аяктап, ал үйүнө кайтат. Үйүнө баратканда ал талаада бүт жүнү май менен капиталган желмогузду жолуктурду.

Желмогуз ханзаадага жөнөдү. Ханзаада жаа менен атты, бирок жебе желмогузга эч кандай зыян келтирбей майлуу жүнгө жармашып калды, кылыш да, алебард да, таяк да, найза да жүнгө жармашып калды, желмогузга эч кандай зыян келтирбей. Куралсыз калган ханзаада, желмогузду колу менен уруп, буту менен тепти, бирок колу да, буту да желмогуздин жүнүнө жармашып, ханзаада өзү абада илинип калды. Ал башы менен желмогуздин көкүрөгүнө сүздү, башы да жүнгө жармашып калды.

Ошондо желмогуз айтты: "Эми сен менин колумдасың. Мен сени азыр жеймин".

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

Бирок ханзаада күлүп жиберди. "Сен, менде эч кандай курал калбады, мени куралсыз деп ойлойсунбу? Жок, менде дагы бир — алтын куралым калды. Эгерде сен мени жутуп алсаң, ал сени ичинден талкалайт."

Коркуп кеткен желмогуз: "Кантип ошондой болсун?" — деп сурады. "Акыйкаттын күчү менен" — деп жооп берди ханзаада.

Ошондо желмогуз ханзааданы бошотуп, анын окуусун алыш, ошондон бери жаман иштерди кылбай калды.

12. Эгерде өзүн жасаган кадамындан уялбасаң жана башкалардан уялбасаң, бул коомдогу тартипти бузат. Эгерде өзүндөн жана башкалардан уялсан, бул тартипти кармоого жардам берет. Анткени, уялуу сезими бар адамдар өздөрүнүн ата-энесин, окутуучусун жана улууларын сыйлашат. Мындан ага-ини жана эже-синди арасында да тартип сакталат. Акыйката, өз кадамына жана ишиңе карап көрүү, өзүндүн жана башкалардын ишине уялуу маанилүү.

Эгерде адам тобо кылса, күнөө, күнөө болбой калат. Эгерде тобо кылбасаң, күнөө түбөлүк күнөө болуп калат да адамдын абириин кыйнайт.

Туура окууну угуп, ал жөнүндө көп ойлонуу, окуп жана анын эрежесин аткаруу керек. Ошондо окууну үйрөнүп-билүүгө болот. Эгерде адам угуп турса

да окуу жөнүндө ойлонбосо жана анын эрежесин аткарбаса, ал ага жете албайт.

Ишеним, уят, жупунулук, аракетчилдик жана акыл — булар дүйнөнүн улуу күчтөрү. Алардын ичинен башкысы — акыл, калган тортөө акылдын күчүнө күч кошот.

Көздү ачууга, тазарууга баратып, майда-баратка алагды болбоо, убакытты кур сөзгө жумшабоо керек, көп уктабаш керек. Булардын баары туура жолдон тайдырат.

13. Бирдей баратып, көздү ачууга, тазарууга, кээ бирөөлөр ага эрте жетет, башкалар кеч жетет. Ошондуктан башкалар ачылууга, тазарууга тез жетишсө, капа тартуунун кереги жок. Жаа тартып атууну үйрөнө баштаганда, биринчи убактарда жебелер бутага сейрек тийет. Бирок тынбай машыкса, жебелер бутага тез-тез тийе баштайт. Ар дайым ийри-буйру болуп дарыя агат, бирок акыр аягында баары бир деңизге куят. Көз ачылууга, тазарууга жетүү да дал ошондой. Эгерде аны издөөнү улантса, анда сөзсүз ага жетүүгө болот.

Биз жогоруда белгилегендей, көз көргөндүн баарында, окуу жашынып турат. Дал ошондой эле, баарында көздү ачууга, тазарууга түрткү бар.

Фимиам чегип отуруп, жыпар жыттын абага кандай тараганын байкаган бир адам болуптур. Жыпар жыт бар, ал жок, ал эч кайдан келбейт да,

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

кетпейт да деп айтсак да болот. Муну фимиам чеккен киши ачканда, ал көзү ачылууга, тазарууга жетишти.

Жолдо баратып бутуна тикен киргизип алган адам болуптур. Тикен кирген жердеги ооруудан, ал дайым өзгөрбөй турган жандын жоктугун, ар түрдүү факторлордун таасиринен жан өзгөрүп турарын билди. Мисалы, тынчсызданганда жан нысаптын кумарына айланат, а жоошуп мемирегенде ал сулуу болуп кубулат. Муну билген киши көзү ачылууга, тазарууга жетишти.

Бир сараң адам өзүнүн тойбогон нысабы жөнүндө ойлоп отуруп, нысаптын отун акылдын жалынына айланып кетет деген бүтүмгө келиптири. Мына ушуга жеткенде, ал көзү ачылууга. тазарууга жетишти. "Жаныңды тегиз карма. Эгерде жаның тегиз болсо, бул дүйнөдө жер да тегиз болот". Бир адам бул окууну угуп: "Бул дүйнөдөгү ар түрдүүлүк, жандын ага кандай карашына көз каранды"-деген тыянака келет. Качан муну билгенде, ал көзү ачылууга, тазарууга жетти. Мына ошондуктан, көз ачылууга, тазарууга түрткү берүүчү өбөлгөлөр чексиз.

3. ИШЕНИМДИН ЖОЛУ

1. Үч асылдыка кайрылган адам, тактап айткан-

да Буддага, анын окуучуларына жана сангхеге б.а. будда коомуна кайрылса, ал Будданын окуучусу деп аталац. А Будданын окуучусу осуяты, ишенимди, марттыкты жана акылды кармайт.

Окуучу беш осуяты кармаш керек: тирүү жандыктарды өлтүрбөө, ууруулук кылбоо, ойнош күтпөө, калп айтпoo жана шарап ичпөө.

Будданын акыл-рухуна ишениүү — бул окуучунун ишеними. Нысаптын ағылышынан жана сарандыктан куттулуу, курмандык қылуу — бул окуучунун марттыгы. Себептүүлүк акыйкаттуулугуна жетип, дүйнөдө баары ағып, баары өзгөрүп туруусун билүү — бул окуучунун акылы.

Мисалы, чыгышка карай ийилген дарак, качан ал кулаганда, ал сөzsүз чыгышка карай кулайт, адам да дал ошондой, Буддага терен ишениүүчү жана анын окуусун кармоочу, качан анын өмүрү соңуна чыкканда, ал сөzsүз түрдө Будданын дүйнөсүндө төрөлөт.

2. Будданын окуучусу — бул үч асылдыкка ишенген адам: Буддага, анын окуусуна жана будда коомчуулугуна.

Будда — көзү ачылган жана арылган адамдарды куткаруучу адам. Будда эмнеге окутса, бул — окуу. Окууну карманп, туура жол менен бараткан будда коомчуулугу — бул бир туугандык коому.

Өзүн-өзү тарбияллоо практикасы

Будда, окуу жана будда коомчулугу, өз-өзүнчө болсо да, бирдиктүү бүтүндүктү түзөт. Будда окуудан көрүнөт, байкалып бар болот, окуу болсо будда коомунда өмүр сүрөт, жашайт. Ошондуктан бул үчөө бирдиктүү.

Окууга жана будда коомуна ишенүү — бул демек Будданын өзүнө ишенүү. Буддага ишенүү-окууга жана будда коомчулугуна ишенүүнү билдириет.

Мындан келип чыккандай, адамдар бир гана Буддага ишенип, көзүн ачууга, тазарууга жетет жана куткарыла алышат. Анткени Будда бардык адамдарды өзүнүн балдарындай сүйөт, эгерде адамдар да Буддага, балдар ата-энесине ишенгендей ишенсе, алар сөзсүз Будданы ак көрүшүп, куткарылышат.

Буддага ишенген адам, дайыма, анын жарыгы жана аңқыган жыпар жытына бөлөнөт.

3. Бул дүйнөдө Буддага ишенүүдөн артык нерсе жок. Эгерде адам өмүрүндө Будданын ысымын бир гана жолу угуп, ага ишенип кубанса, ал адамга эң чон бакыт жылмайып жүзүн бурду деш керек.

Ошондуктан Буддага ишенүүнүн кубанычын татып көрүү үчүн, бул дүйнөдө жалбырттап күйүп жаткан отко кириүүгө да болот.

Акыйкатта Будданы кезиктириүү өтө кыйын, анын окуусун айтып жүргөн кишини да кезиктириүү эң кыйын. Андан да кыйыныраагы – бул окууга ишенүү.

Азыр Сиз ошол жөнүндө айтып жүргөндү кезиктиридициз, кезиктириүүгө кыйын болгон угууга кыйын болгон, окууну уктуңуз. Жашоодо сейрек кездешүүчү мындай учурду кетирбей Буддага ишенүү керек.

4. Ишеним – бул адамдын эң жакшы жолдоочусу, бул дүйнөгө чыккан саякатындағы азыгы, анын эң кымбат асылдыгы.

Ишеним — бул колдор, Будданын окуусун кабыл алыш жаткан, бардык жакшыларды кабыл алыш жаткан таза колдор. Ишеним бул-от. От жамандыктарды күйгүзүп жана адамдын жанын тазалайт. От адамды туура жолго баштайт. От адамды Будданын жолуна түшүүгө түрткү берет. Ишеним адамдын жан дүйнөсүн бай кылат, алкымды жана кекирейүүнү тыят, адамды жөнөкөйлүккө окутат. Анын жардамы менен акыл жаркылдап, иш-аракеттер жаркын болуп калат. Кыйынчылыктардан чегинип кетпөөгө, ал адамга күч-кубат берет. Сырткы шарттардын кулуна айланбашка жана азгырыктарга алышып кетпөөгө дем-күч берет.

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

Ишеним узак жана зэриктүрүүчү жолдо адамдын көңүлүн көтөрөт, аны көз ачылууга, тазарууга алыш барат.

Ишенимдин натыйжасында адам, дайыма Будданын алдында тургандай, Будданын колунда жүргөндөй болот. Ишеним анын орой жана өзүн-өзү сүйгөн жанын жумшартат, адамды аяр жана досчуулукта мамиле кылууга алыш барат.

5. Түзүлгөн кырдаалга байланыштуу кабыл алыш, түшүнүүгө мүмкүндүк берген жан дүйнөсүндө ишеними бар адамга акыл кошо энчиленет, анын жардамы менен кайсы ага угулган үндөн болбосун, Будданын окуусун тактап-таанып, ага кубанат, ага акыл берилет.

Ага баары өзгөрүп, өтүп турган дүйнөдө өзгөргүс акыйкат барлыгын түшүнүүгө мүмкүндүк берген, жашоодо көкөлөп учууга жана ылдый түшүүгө танданып же арман кылдырбаган акыл-эс берилет.

Ишеним үч формада көрүнүп чыгат: тобо кылууда, жалбарууда жана сыйынууда.

Өзүнүн кадамдарын терең анализдеген, көкү-

рөгүндө ишеними бар адам, өзүнүн күнөөлөрүнө жана ыплас иштерине тооба келтириет. Башка адамдын жакшы иш кылганын көрүп, өзүнүкүндөй кубанат жана ага бардык жакшылыктарды каалайт.

Ал ар дайым Будда менен болууну, Будда менен бирге аракеттенүүнү зана Будда менен жашоону каалайт.

Будданын өзүнүн дүйнөсүнө жетектеп баратканына кубанып ишенген жан бул чыныгы жан, терец жан.

Ишенгендерге жана мактоолорго кубангандарга, ар тараптан Буддага багытталып, Будда бүткүл жан дили менен кубат берет, Өзүнүн дүйнөсүнө жетектеп, майда барат жана адашуулардын кайталануусунан коргойт.

6. Бул Буддага ишенген – Будданын дүйнөсүнүн терецинде жаткан жан. Ошондуктан Будданы таанып билген, өзү Будда; Буддага ишенген адам, ал өзү Будда.

Будданын табияты ар бир адамда болсо да, ал турмуштук кир кумарларга терец көмүлүп калган. Ошондуктан толук түрдө ачылып чыгып жана өнүгө албайт. Алкымдын араанында жана ачуунун айланасында Буддага карай тартылган таза жан пайды боло алабы?

Жалаң уулуу эранда дарагы өскөн токойдо,

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

жыты аңкыгап чандана өндүү дарактар өсө албайт. Эгерде эранда токоюнда чандана осүп чыкса, анда бул чынында эле керемет. Эгерде адамдын жан дүйнөсүндө Буддага тартылган жана ишенген жан ойгонсо, бул да керемет.

Ошондуктан Буддага ишенген адамдардын жанын тамырсыз ишеним деп аташат. Ал тамырсыз ишеним деп аталат, анткени адамдардын жан дүйнөсүндө ишенимдин тамыры жок, ал кайрымдуу жана баарына боорукер Будданын жанында бар.

7. Ишеним ыйык. Ал туура жолго баштайт жана жакшылыктардын булагы болуп саналат. Бирок ал туура жол издегендерге да дароо эле пайда болбойт, анткени буга беш күмөн жолтоолук кылат.

Биринчиiden, Будданын ақыл-рухуна күмөнсүнүү.

Экинчиiden, окуунун акыйкаттуулугуна күмөнсүнүү.

Үчүнчүдөн, Будданын окуусун айтып жүргөн адамга күмөнсүнүү.

Тортүнчүдөн, туура жолду издоодөгү жаныштык.

Бешинчиiden, Будданын окуусуна ишенип жана аны кармаган, чыдамсыздыктын жыйынтыгы катары өзүнө-өзү ишенип жана башка адамдарга ишенбөө.

Дүйнөдө күмөндөн коркунучтуураак нерсе жок. Алар адамдарды бири-бирине жат кылат, бул достуктун боосун үзүп салуучу. Бул жолдоштордун өмүрүнө коркунуч туудурган бычак. Бул жолдоштордун жанына сайылуучу шиш.

Ошондуктан ким ишенимге ээ болсо, бул ишеним анын жанына кайрымдуу, боорукер Будда тарабынан байыркы-байыркы заманда салынганын билиш керек.

Будданын колу ишеним нурун жагып жана күмөндүн түнөргөн түнүн адамдардын жан дүйнөсүн таратканын билүү керек.

Ишеним тапкан адам, байыркы убакта адамдардын жанына Будданын ишеним салганына сүйүнүп, Будданын терең кайрымдуулугуна кубанат, бул дүйнөдө жашап, Будданын дүйнөсүндө төрөлөт.

Акыйкатта бул дүйнөдө адам болуп төрөлүү кыйын. Будданын окуусун угуу кыйын. Андан да ишенимге ээ болуу кыйын. Ошондуктан ар бир адам бул окууну угуу үчүн мүмкүнчүлүктүн баарын жасаш керек.

4. ҮЙЫК СӨЗДӨР

1. Ким өзүн тил уктуум, мыскылданым, сабап кетти деп ойлоп жүрсө, анын таарынычы тарабайт.

Эгерде ал жөнүндө дайыма ойлой берсе таарынычты таратуу мүмкүн эмес. Аны унутуп гана таратуу мүмкүн.

Усту жабылган тамдан тамчы оңой өтпөгөндөй, өзүн-өзү чектей албаган адамдын жан дүйнөсүнө да, алкым арааны ачылып кирет.

Жалкоолук — бул өлүмгө баруучу эң жакын жол, а эмгекчилдик — жашоонун жолу. Акылсыз адам жалкоолонот, эринет, акылдуу адам эмгектенет.

Уста жебе менен жаа жасоодо жебени жонуп түз кылат, акылдуу адам да ошол сыйктуу, өз жан дилин ондоп-түздөйт.

Жанды кармап калуу кыйын, ал оной козголот жана кыйындык менен жоошуп тынчыйт. Өз жанын жоошуткан адам бейпилдик табат.

Бейпилдикке жетпеген жан таарынган адамдан же душмандан да, адамга жамандыкты көп кылат.

Өз жанын алкым ағылуудан, ачуудан жана бардык жамандыктан коргой алган адам, чыныгы тынчтыкты, бейпилдикке ээ боло алат.

2. Арты иш менен бекемделбеген сулуу сөздөрдү айтуу — бул жытсыз кооз гүлдөй.

Гүлдүн жыты шамалга карама-карши тарабайт. Ал эми жакшы адам жөнүндөгү кеп бүткүл дүйнөгө жана шамалга карши тарайт.

Түнү уктай албаган адамга, түн узундай сезилет, чарчаган жолоочуга жол алыстай сезилет. Туура окууну билбеген адамга, адашуу узактай болот.

Жолго өзүнө тен менен же өзүндөн жакшы менен чык. Акылсыз менен чыккандан көрө, жалгыз кеткен жакшы.

Жапайы жырткычтардан коркуу керек эмес, жаман достон коркуу керек. Анткени жапайы жырткыч дененди гана жарапайт, а жаман дос жаныңды жарапайт.

Өзүнүн балдары жана байлыктары жөнүндө кам көрө ойлогон адам кыйналат. Эгерде адам өзүнө өзү тийиштүү боло албаса, анда кантип бала менен байлык ага таандык болот?

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

Өзүнүн келесоолугун билген келесоо, өзүн ақылдуу деп эсептеген келесоодон жакши.

Кашык тамактын даамын билбegenдeй эле, келесоо адам да ақылдуу менен сүйлөшүп жатып, ақылдуунун ақылын түшүнбөйт.

Жаңы сүт дароо эле ирип калбагандай, жаман иштерди да дароо эле жасаш болбойт. Бирок жаман иштер күл астындагы чоктой күйө берет, ал ақырындап жалынга айланып, аягында өрттү пайда кылат.

Өзүнүн даңкы жана пайдасына кам көрүп жүрүп ақылсыз адам дайыма кыйналат. Ал түбөлүк жогорураак кызматка жетүүнү, көбүрөөк укук, көбүрөөк пайда алууну каалайт жана мына ошондон түбөлүк кыйналат.

Катылган кенч кайда экенин көрсөткөн адамга таазим кылгандай. Каталыкты көрсөткөн, жамандыкты ачкан жана кемчиликти көрсөткөн адам алдында таазим кылуу керек.

3. Будданын окуусуна кубанган адамдын жан дүйнөсү аруу, ал түнү бекем уктайт, анткени анын жан дүйнөсү окуу менен тазартылат.

Уста жыгачты жонгондой, жаачы чебер жебени түздөгөндөй, дыйкан сууну арыкка бургандай ақылман адам да өз жан дүйнөсүн ондоп-түзөйт.

Аны канча тилдеп же мактаса да шамалдын күүсүнө аска солк этпегендей, акылдуу адамдын жаны тынчтыгын жоготпойт.

Өзүндү женүү, согуш талаасында сансыз аскерди женүүдөн жорору.

Бул окууну билбей жүз жыл жашагандан көрө, туура окууну билип, бир күн жашаган жакшы.

Кандай адам болбосун, эгерде ал өзүн чындал сүйсө, анда өзүн жамандыктан тосуу керек. Жашпы, орто жаштабы же карыган адамбы өмүрүнде жок дегенде бир жолу ойгонуш керек.

Бул дүйно түбөлүк от менен курчалган. Анда араандын, ачуунун жана акылсыздыктын оту жалындал жатат. Күйүп жаткан үйдөн тезирээк чыгып кетиш керек.

Бул дүйнө акыйкатта көбүктөй, желедей, кир толгон идиштей. Ошондуктан ар бир адам өзүнүн жанын аяр сакташ керек.

4. Будданын окуусу жамандык кылба, жакшы иштерди кыл жана оз жанынды тазала деп окутат.

Чыдамдуулукка үйрөнүү эң кыйын, бирок чыдамдууга дайыма лавр чамбар тагылат.

Пакиза, тазалыкта жашоо керек. Таарынтып жатканда таарынбоо керек. Кайгыда туруп, кайгырбоо керек. Сараңдардын арасында туруп, сараң болбоо керек. Арзыбаган буюмду, нерсени бул меники деп ойлобоо керек.

Саламаттуулку – бул эң жакшы артыкчылык. Канааттануу – бул эң сонун байлык. Ишеним көрсөтүү – бул эң жакындык. Көз ачылуу, тазаруу – бул эң сонун жагымдуулук.

Жамандыктын четтегенине кубанган адам, бейпилдикке кубанат, Будданын окуусуна кубанат, мындай адам эч нерседен коркпойт.

Жакшы менен жаманды айрып, жакшыга байланууга болбойт. Жакшы менен жаманды айруудан кайгы-капа башталат, коркуу пайда болот, кысынуу башталат.

5. Темирден чыккан зан, темирди жегендей, адамдан чыккан жамандык, адамды күйгүзүп жейт.

Эгерде сыйынуучу сөз болуп, ал айтылбаса, ал сыйынуучу сөздүн кири. Эгерде үй болуп, ал ондолбосо, анда ал үйдүн кири. Эгерде дене болуп, ал колдонулбаса, анда бул дененин кири.

Жакшы иштерди жасабоо – бул адамдын кири. Акчаны аёо – бул кайырдын кири. Жамандык – бул ушул жана тиги дүйнөнүн кири.

Бирок баарынан начары наадандыктын кири. Эгерде өзүндөн бул кирди жууп кетирбесен, адам тазаланбайт.

Өз шерменделигине уялбаган адам болуу оной, кара өзгөй жана сезимсиз, башкаларды таарынтуучу жана аны байкабоочу болуу оной.

Жөнөкөй адам болуу кыйын, башкаларды урматтаган, көнүмүш адаттардан бошонуу, жакшы иштерди кылуу жана акыл-эстүү болуу кыйын.

Башкалардын катасы дароо көзгө урунат, бирок өз жаңылыштыгынды байкоо кыйын. Башкалардын күнөөсү жонүндөгү кепти — биз тез эле дүйнөгө жаябыз, а өзүбүздүн күнөөлордү ойноочу соөктөрдөй терең катабыз.

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

Асманда чымчыктардын, түтүндүн жана бороондун изи жок, калп окууда көз ачылуу, тазаруу жок, эч нерседе эч кандай өзгөрбөстүк жок. Ал эми көзү ачылган, тазарган адамда буйдалуу жок.

6. Кулпу ичтен да, сырттан да бекем коргогондой, денени да ошондой коргоо керек. Бул үчүн минутаны да энөөлүккө алдырбаш керек.

Ар бир адам өзүнө-өзү кожноон, өзүнө өзү үмүт. Ошондуктан эң биринчи өзүндү кармап, көзөмөлдөшүң керек.

Өзүндү көзөмөлдөө жана тантырап сүйлөбөө, терең ойлоо – бул бардык тартынуулардан бошонуунун башталышы.

Күн күндүзү жарык чачат, ай түнкүсүн жарык чачат. Жоокер аскердик кийимде жаркылдайт, ал эми туура жолдо бараткан адам, сүкүт салууда жаркылдайт.

Сырткы азгырыктарга кабылып, өзүнүн беш органына кирчү жолдорду тосуп, коргой албаган б.а. көзүнө, кулагына, мурдуна, тилине жана денесине кетчү жолдорду тосо албаган киши туура жолдо бараткан адам эмес. Өзүн беш сезүү органына келүүчү жолдорду бекем коргой алган адам, тынч жан дүйнөлүү адам, туура жолдо бараткан

адам.

7. Эгерде байланган көнүмүштөр болсо, алардын таасири менен адам нерселерди чыныгы жүзүндө көрө албайт. Эгерде адам байланган көнүмүшүнөн арылса, ал нерселерди туура көрө алат. Ошондуктан көнүмүштөрдөн эркин жанга, нерселер жаңы мааниге ээ боло баштайт:

Эгерде капалык болсо, кубаныч да бар. Эгерде кубаныч болсо, капалык да бар. Эгерде ката жана кубанычтан, жакшылык жана жамандыктан жорору турсан, ошондон гана көнүмүш байланыштар жок болот.

Эгерде келечек жөнүндө кыялданып, боло элек жөнүндө санаага батсан, эгерде откөн жөнүндө гана ойлоп, арман кылса, анда адам кесилген камыштай куурап калат.

Эгерде откөн күнгө арман кылбай, келечек жөнүндө кыялданбай жана өтө элек нерсе үчүн санаага батпай, эгерде инсан учурдагыны бааласа, анда адамдын жаны жана дени соо-саламат болот.

Откөнгө кайгырып арман кылбаш керек. Келечекти күтпөө керек. Азыркы учурдун ирмеми менен жашоо керек.

Бүгүнкү ишти, эртенкиге калтырба. Бүгүн эмне кылуу керек болсо так жасап, күндү жакши жашап откөрүүгө болот.

Өзүн-өзү тарбиялоо практикасы

Ишеним — адамдын эң жакшы досу, а акыл — эң жакшы жолдоочусу. Көз ачылуу, тазаруунун жарыгын издең жатып, кыйналуунун караңгы түнүнөн качуу керек.

Ишеним — эң жакшы байлык. Чын ниеттүүлүк — эң жакшы табит.

Жакшылыктар — бул дүйнөдөгү эң жакшы иштер. Будда окуткандаи өз дененди жана жанынды көзөмөлдөп, тынчтык, бейпилдик алуу керек.

Ишеним — дүйнөгө саякатка чыккандагы азык. Жакшылыктар — бул адамдын асыл үйү. Акыл — бул дүйнөдөгү жарык. Туура ниет-ойлор — бул түнкү коргоочу. Пакиза адамдын жашоосу түбөлүк. Алкым араанын женип чыккан адам, эркин болуп калат.

Үйүн үчүн дененди унут. Айылның үчүн үйүндү унут. Мекен үчүн айылнынды унут. Көз ачуу, тазаруу үчүн баарын унут.

Баары өзгөрөт, баары пайда болуп, жок болот. Качан төрөлүү жана өлүү адамды кам көрдүртпөй калганда, ал тынчтыкты жана бейпилдикти алат.